

ОРНЫҚТЫ ДАМУ САЛАСЫНДАҒЫ ҚЫЗМЕТ ТУРАЛЫ ЕСЕП

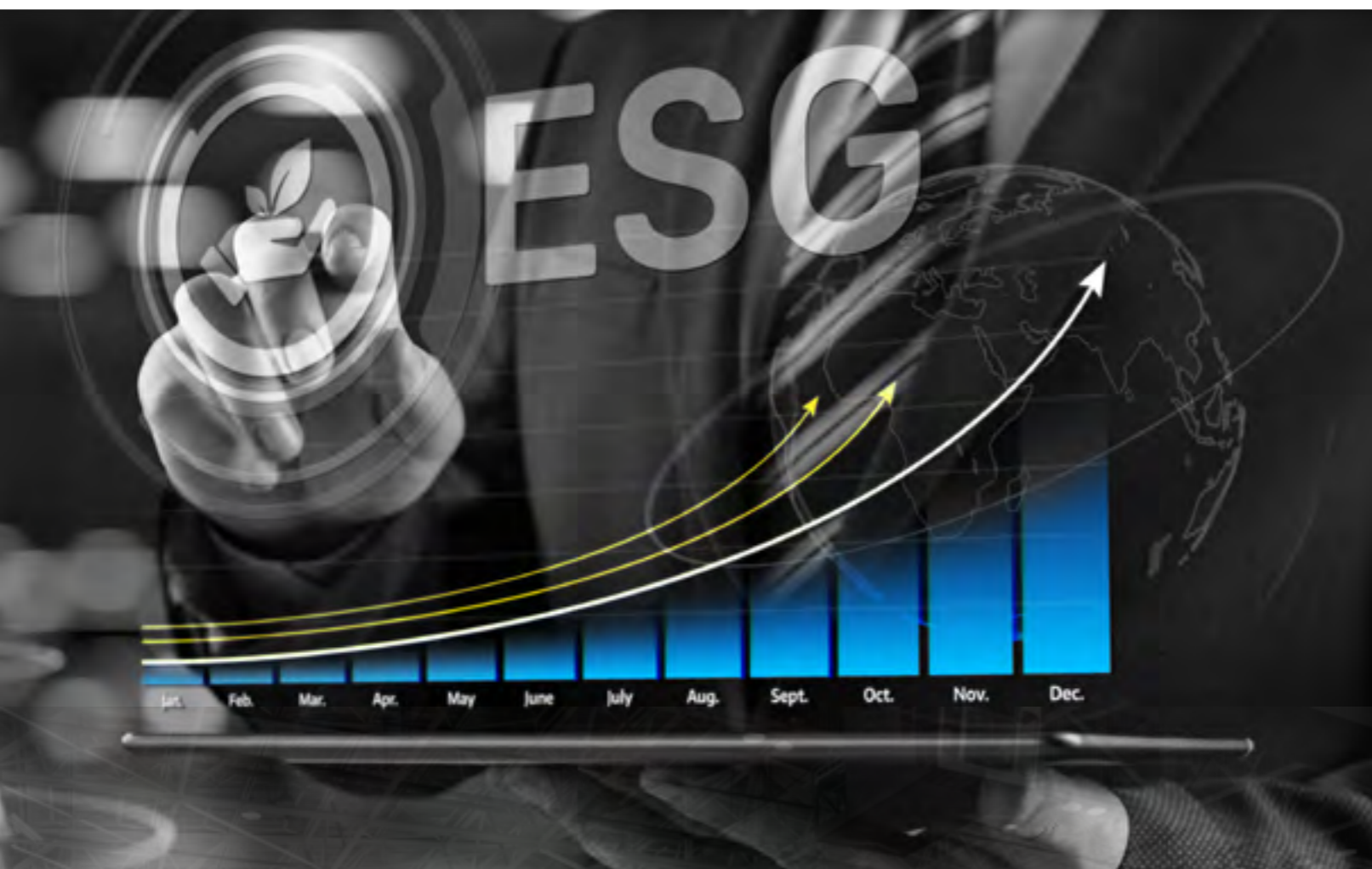
ОРНЫҚТЫ ДАМУ ЖӘНЕ ESG ҚАҒИДАЛАРЫНА СӘЙКЕСТІК	144
КОРПОРАТИВТІК КОММУНИКАЦИЯ СТРАТЕГИЯСЫ	151
«ЭКОНОМИКАЛЫҚ» САНАТ	156
«ЭКОЛОГИЯЛЫҚ» САНАТ	166
«ӘЛЕУМЕТТІК» САНАТ	180

Есептің онлайн нұсқасы
Компанияның
www.samruk-energy.kz
сайтында
қол жетімді

03|1

ОРНЫҚТЫ ДАМУ ЖӘНЕ ESG ҚАҒИДАЛАРЫНА СӘЙКЕСТІК

Компания өз қызметінің экономикаға, қоршаған ортаға және қоғамға әсерінің маңыздылығын түсінеді және ұзақ мерзімді құндылықты арттыруға ұмтыла отырып, мүдделі тараптардың мүдделерінің теңгерімділігін сақтай отырып, ұзақ мерзімді перспективада оның тұрақты дамуын қамтамасыз етеді.

ҮЗДІК ӘЛЕМДІК ТӘЖІРИБЕ, БҮҮ ОДМ, МІНДЕТТЕМЕЛЕР, ТАЛАПТАР, БАСТАМАЛАР

Орнықты даму қағидадары үш деңгей тұрғысында ендірілді.

- Стратегиялық интеграция** – орнықты даму қағидадары Стратегияға енгізілді (толығырақ «Компанияның даму стратегиясы» бөлімінде);
- Операциялық интеграция** – Компания басшылығы барлық корпоративтік шешімдерді орнықты даму саласындағы қағидадар мен мақсаттарға сәйкестік критерийлеріне сүйене отырып қабылдайды;
- Мәдени интеграция** Компаниядағы қызметкерлерді оқыту, Компанияның корпоративтік порталына мақалаларды орналастыру шеңберінде, сондай-ақ Мінез-құлық кодексі шеңберінде іске асырылады (толығырақ «Әлеуметтік аспект» бөлімінде).

2021 жылы «Самұрық-Энерго» АҚ Даму стратегиясын жаңартты, осы құжатқа сәйкес Компания Тұрақты дамуды Стратегияның негізгі басымдықтарының бірі ретінде белгілей отырып, ESG қағидадары призмасы арқылы миссиясы мен пайымына қол жеткізуді көздейді.

Компания үшін тұрақты дамудың негізгі факторлары адамдардың әл-ауқаты, экологиялық тепе-теңдік және

сонымен бірге компанияның ұзақ мерзімді қаржылық тұрақтылығын қамтамасыз ету болып табылады. Тиісінше, Қоғамның 2022–2031 жылдарға белгіленген қызметі барлық мүдделі тараптардың мүдделерінің теңгерімін сақтай отырып, экологиялық (E), әлеуметтік (S) және басқару (G) қағидадарының сәйкестігіне негізделген.

Компания өз қызметінде тәуекелге негізделген тәсілді қолдана отырып, ұзақ мерзімді перспективада құндылықтың тұрақты өсуіне және бәсекеге қабілеттілігін арттыруға ұмтылады.

Осы мақсатта тәуекелдерді басқару құралдарын және тұрақты дамуға бағытталған көзқарас пайдаланыла отырып, тұрақты негізде тәуекелдерге кешенді бағалау жүргізіледі:

- тұрақты дамудың жаһандық факторларының әрекетімен байланысты ағымдағы және болашақ тәуекелдерді бағалау;
- экономикалық, әлеуметтік-демографиялық және экологиялық тенденцияларды болжау;

03.1 03|1

3. Компанияның әрекет ету аймағындағы ықпалының әлеуметтік, экологиялық және экономикалық аспектілерін талдау;
4. Компанияның әрекет ету аймағына әсерін басқару, тәуекелдерді азайту және мүмкіндіктерді іске асыру жөніндегі шараларды әзірлеу;
5. тұтастай алғандағы тәуекел мәдениетін арттыру, тәуекелдерді басқару шараларының тиімділігін талдау, ағымдағы және болашақ тәуекелдермен байланысты мүмкіндіктерді анықтау.

Қоғам үшін тұрақты даму саласындағы негізгі үрдістер мен тәуекелдер

Экономикалық аспект		
Үрдістер	Тәуекелдер	Мүмкіндіктер
Электр энергиясын тұтынуда өсу қарқынының бәсеңдеуі	Макроэкономикалық жағдайдың нашарлауы, электр энергиясына сұраныстың өсуінің баяулауы; сұраныстың нақты өсімінен асып түсетін жаңа қуаттарды іске қосудың жоғары жоспарлы қарқыны	Қолданыстағы активтер портфелін тиімді пайдалану
Жаһандық баға құбылмалылығына орай өндіруші салалардың дағдарыстарға бейімділігіне байланысты экономикалық жүйенің тұрақсыздығы күшейеді	Жаңа жобаларды қаржыландыруға қол жеткізуге кедергі келтіретін дағдарыстардың ықтималдығын арттыру	Өндіріс тиімділігін арттыру, қолданыстағы қорларды жаңғырту
Энергия үнемдеуді арттыру және экономиканың энергия тиімділігін арттыру	Дәстүрлі энергия көздерінен алынатын электр энергиясына сұраныстың төмендеуі	Көмір арқылы өндіруді «таза» көмірдің озық технологияларымен бірге пайдалану
Экологиялық аспект		
Үрдістер	Тәуекелдер	Мүмкіндіктер
Экономиканы декарбонизациялау үрдісі	Көмір өндірудің газға, СЭС, АЭС, ЖЭК нысандарына қатысты бәсекелестік жағдайының нашарлауы	Жаңа жобаларды («таза көмір», жерасты көмірді газдандыру, метан өндіру, жаңартылатын энергия өндіру) дамыту үшін тиімді шарттармен несие алу; қолданылатын отынның сапасын арттыру
Экологиялық заңнама талаптарын қатайту	Экологиялық нормалар мен стандарттарды қатаңдату; шығарындылар үшін төлем ставкаларын арттыру; суды тұтынуға қойылатын талаптарды күшейту – суды қайта өңдеуге көшу, парниктік газдар шығарындыларын реттеуді күшейту; қалдықтарды кәдеге жарату шығындары	«Жасыл» технологияларды қолдануды кеңейту
Жергілікті қауымдастықтар тарапынан қойылатын экологиялық талаптарды арттыру	Жеткілікті кәсіби талдау болмаған жағдайда экологиялық ақпаратта БАҚ қызметі, Компанияның жағымсыз имиджін қалыптастыру	PR «жасыл» көшбасшы және табиғатты пайдаланудың жауапты субъектісі ретінде, қоғамның адалдығын арттыру

Әлеуметтік аспект		
Үрдістер	Тәуекелдер	Мүмкіндіктер
Халық санының баяулауы	Электр энергиясына деген сұраныс деңгейінің баяулауы	Қажет болған жағдайда экспорттық әлеуетті дамыту
Жоғары білікті мамандарға деген сұраныстың артуы	Қажетті біліктілігі бар мамандардың жетіспеушілігі, «озыңқы» еңбек құнын артуы шығындардағы ЕТҚ үлесінің өсуі	Еңбек өнімділігін арттыру; өнім сапасын арттыру; білім сапасын арттыру және мамандарды даярлау
Өнеркәсіптік сектордағы жұмыстың тартымдылығын азайту	Компанияның бос жұмыс орындарының күрделілігін арттыру	Кадрлық резервті дамыту, Компаниядағы лауазымдар сабақтастығы

Жоғарыда көрсетілген қағидаттарға және Компания қызметінің сыртқы және ішкі бағалауы, тұрақты дамудағы тәуекелдерге орай, экономикалық, экологиялық және әлеуметтік аспектілерді тиімді және сәтті басқару мақсатында Компания келесі бағыттар бойынша тұрақты даму бастамаларын жүзеге асырады:

1. жоғары этикалық нормаларды енгізу және сенімге негізделген корпоративтік мәдениетті қалыптастыру;
2. тұрақты даму қағидаттарын енгізу және барлық инвестициялық кезеңдерде жобаларды басқару практикасы бойынша тәуекелге бағытталған тәсілдерді енгізу: Компанияның тұрақты даму саласындағы көшбасшылығына сәйкес әлеуметтік, экологиялық және экономикалық салаларға әсерді бағалау және басқару (мәжбүрлеп қоныс аудару, биоәртүрлілік, мәдени мұра және т. б.);
3. қаржылық тұрақтылықты арттыру;
4. адал және еркін бәсекелестікке, өзара тиімділік, ашықтық және міндеттемелер үшін толық жауапкершілікке, сондай-ақ міндеттемелер үшін толық жауапкершілікке негізделген, сондай-ақ Компанияның тұрақты даму саласы бойынша бекітілген нұсқаулығын ескере отырып, Компания жеткізушілеріне арналған этикалық нормалар мен басшы нұсқаулықтардың қадағалануы бойынша талаптар енгізу;
5. қызметкерлерді еңбекті қорғауды басқару жүйесіне ынталандыру және халықаралық стандарттарды қолдана отырып, еңбекті қорғауды басқару жүйесін бақылаудың тиімділігін арттыру арқылы қауіпсіздік мәдениетін арттыру;

6. әлеуметтік жауапкершілік деңгейін арттыру, БҰҰ Ғаламдық шартының қағидаларын ұстану, адами капиталға инвестиция салу;
7. технологиялардың экологиялық және экономикалық тұрғыдан үздіктерін іздеу және енгізу, өндірістік процестерді оңтайландыру, ЖЭК қолдана отырып жобаларды іске асыру, апаттық жағдайларды анықтау және олардың алдын алуды қамтитын экологиялық тұрақтылықты қамтамасыз ету.

Барлық бастамалар барлық негізгі стейкхолдерлер үшін бір немесе басқа бастаманың маңыздылығы негізіндегі басымдыққа ие.

2021 жылғы Орнықты даму бастамалары жоспарының орындалуы туралы есеп Компанияның корпоративтік веб-сайтында орналастырылған: <https://www.samruk-energy.kz/ru/sustainability>

«САМҰРЫҚ-ЭНЕРГО» АҚ ТҰРАҚТЫ ДАМУДЫҢ 17 МАҚСАТЫНА ҮЛЕСІ

«Самұрық-Энерго» АҚ өз қызметінде орнықты даму қағидаттарын біріктіре отырып, Орнықты дамудың 17 Мақсатын ұстанады. Компания ОДМ-ның әрқайсысын көрсететін экологиялық және әлеуметтік мәселелердің өзектілігін және кез келген ұйымға әсер ететінін біледі.

03.1 03|1

«Самұрық-Энерго» АҚ өз қызметінде БҰҰ-ның мынадай орнықты даму мақсаттарына қол жеткізуге үлес қосуға ұмтылады:

- 1-мақсат: Кедейліктің барлық түрлерін кеңінен жою**
- 2-мақсат: Аштықты жою, азық-түлік қауіпсіздігін қамтамасыз ету, тамақты жақсарту және ауыл шаруашылығының тұрақты дамуына жәрдемдесу**

«Самұрық-Энерго» АҚ компаниялар тобы жұмыс орындарын сақтауға және жалақыны индекскеге ұмтылады (2021 жылдың нәтижелері бойынша индекске орташа есеппен 5%-ды құрады). 2021 жылы Қоғамның компаниялар тобы бойынша қызметкерлердің орташа жалақысы ұқсас көрсеткішке қатысты 14%-ға өсті, 273,628 теңгеден 311 652 теңгеге дейін өсті.

Әйелдердің ең төменгі жалақысының ер адамдардың ең төменгі жалақысына қатысы 100% құрайды. «Самұрық-Энерго» АҚ-да Ұжымдық шартқа сәйкес, үстеме жұмысқа ақы төлеу, мереке және демалыс күндеріне, түнгі жұмысқа ақы төлеу, үстеме ақы төлеу, ауыр жұмыс істейтін жұмысшыларға, зиянды жұмыс істейтіндерге (ерекше зиянды), қауіпті еңбек жағдайларындағы жұмыскерлерге қосымша ақы төлеу, жыл сайынғы ақылы еңбек демалысы, баланың туылуына, үйлену тойына материалдық көмек және жұмысшылардың мерейтойына байланысты біржолғы көтермелеу (50, 60 және 70 жыл) көзделген. Ұжымдық шартқа сәйкес, қызметкерлерге еңбек шартын бұзған кезде, зейнетке шығарда 3 жалақы мөлшерінде өтемақы төленеді («Әлеуметтік санат» бөлімінде толығырақ ақпарат берілген).

Компания жергілікті жерлердегі халық шаруашылықтарын тұрақты жүргізу мүмкіндігі үшін өзіне қарасты барлық өңірлерін, оның ішінде шалғай аудандар мен елді мекендерді үздіксіз энергиямен жабдықтауды қамтамасыз етуге ұмтылады.

«Самұрық-Энерго» АҚ әлеуметтік-жауапты компания бола отырып, еншілес ұйымдар орналасқан өңірлердің әлеуметтік әл-ауқатына назар аударуға ұмтылады. 2019 жылы еншілес және тәуелді ұйымдар орналасқан өңірлерде қайырымдылық бағдарламаларын іске асыру және оларға қолдау алу мүмкіндігі мәселелері бойынша «SK-Trust» КҚ-мен белсенді өзара іс-қимыл басталды.

Жыл сайын Компания мүгедектерге, тұрмысы төмен азаматтарға, зейнеткерлерге, онкологиялық науқастарға көмек көрсету бойынша бірқатар әлеуметтік бастамаларды жүзеге асырады (толығырақ «Әлеуметтік санат» бөлімінде).

- 4-мақсат: Жан-жақты және әділ сапалы білім беруді қамтамасыз ету және барлық адамдар үшін өмір бойы оқу мүмкіндігін көтермелеу**

2021 жылы ақы төленген оқудың жалпы құны 306,428 мың теңгені құрады. Оқытылған жұмысшылардың жалпы саны 13 873 құрайды (Компанияның компаниялар тобының 79%).

Бір қызметкердің оқу сағаттарының бір жылғы орташа саны 49,5 сағатты құрады. Жұмыс істей білім беру ұйымдарында оқитын қызметкерлерге емтихан және нұсқаушы сессияларын тапсыру кезеңіне, дипломдық жобаны (жұмысты) дайындау және қорғау мерзіміне, дипломдық емтихандарды дайындау және қорғау үшін қосымша демалыс беріледі. «Самұрық-Энерго» АҚ жетекші отандық жоғары оқу орындарымен бірлесіп жұмыс істейді, оқытудағы басым бағыттардың бірі персоналға халықаралық танылған оқыту бағдарламалары бойынша сертификат беру болып қала береді (толығырақ «Әлеуметтік санат» бөлімінде).

- 5-мақсат: Гендерлік теңдікті қамтамасыз ету және барлық әйелдер мен қыздардың құқықтары мен мүмкіндіктерін кеңейту**

- 10-мақсат: Елдер ішіндегі және олардың арасындағы теңсіздікті азайту**

«Самұрық-Энерго» АҚ гендерлік теңдік – бұл адамның негізгі құқықтарының бірі, бейбітшілікке, өркендеуге және орнықты дамуға қол жеткізу үшін қажетті негіз екенін толық түсінеді. «Самұрық-Энерго» АҚ «БҰҰ Әйелдері» және Біріккен Ұлттар Ұйымының Жаһандық шарты шеңберінде әзірленген Әйелдердің құқықтары мен мүмкіндіктерін кеңейтудің 7 қағидатын қолдайды. Бұл құжат орнықты дамудың негізгі элементі ретінде гендерлік теңдік қағидаттарына бейілділікті, сондай-ақ әйелдер мен еркектерге тең мүмкіндіктер беретін компаниялардың неғұрлым табысты және үздік нәтижелерге қол жеткізетініне сенімділікті болжайды. Қойылған мақсатқа жету үшін Компанияда іс-шаралар жоспары қабылданды.

Компания Мінез-құлық кодексіне, құндылықтар мен қағидаттарға сәйкес, өзінің күнделікті жұмысында кемсітушіліктің болмауына, теңсіздікті азайтуға деген ұмтылыстарын жариялайды және ешкімнің назарсыз қалмауына деген ұмтылысы орнықты даму мақсаттарына жету процесінің ажырамас бөлігі болып табылады (толығырақ «Әлеуметтік санат» бөлімінде).

- 7-мақсат: Барлығы үшін арзан, сенімді, тұрақты және заманауи энергия көздеріне жаппай қол жетімділікті қамтамасыз ету**

Компания «таза» энергияны (ЖЭК) дамытуға баса назар аудара отырып, энергияны тұрақты және кеңінен қолжетімді ету үшін барлық күш-жігерін жұмсайды.

2021 жылдың аяғында «Самұрық-Энерго» АҚ-да 5 ЖЭК нысаны жұмыс істеп келеді. 2013 жылы Қапшағайдағы қуаттылығы 2 МВт болатын бірегей күн станциясы пайдалануға берілді. Бұл электр станциясының ерекшелігі Қазақстанда алғаш рет трекерді бақылау жүйесін қолдану мүмкіндігі. 2015 жылы Қазақстанда Ақмола облысындағы Ерейментау қаласының маңында қуаты 45 МВт болатын Қазақстан бойынша алғашқы өнеркәсіптік ауқымдағы жел электр станциясы пайдалануға берілді. Жел электр станциясы 22 турбинадан тұрады, олардың ортақ қуаты – 2,05 МВт. 2019 жылы Қапшағай қаласында қуаттылығы 416 кВт болатын күн станциясы пайдалануға берілді, бұл нысанда Astana Solar компаниясы шығарған әрқайсысының қуаты 245 Вт. болатын поликристалды панельдер пайдаланылды. 2020 жылы Алматы облысының Нұрлы ауылында қуаттылығы 5 МВт жел электр станциясы пайдалануға берілді. 2021 жылы Алматыдағы қуаты 1 МВт болатын күн электр станциясы пайдалануға берілді. Бұл жобалар Қазақстан Республикасы мен Қытай Халық Республикасының Үкіметі арасындағы келісім бойынша жүзеге асырылды.

2021 жылдың қорытындысы бойынша «Самұрық-Энерго» АҚ электр энергиясын өндіруші ұйымдарының үлесі Қазақстан Республикасындағы жаңартылатын энергия көздерінің 7,7% құрады

25 қарашада «Самұрық-Энерго» АҚ жылдық 11,4% купондық мөлшерлемен және айналыс мерзімі 6,5 жыл болатын 18,4 млрд теңге мөлшерінде жасыл облигацияларды дебюттік орналастыруды жүзеге асырды.

«Самұрық-Энерго» АҚ «жасыл» облигацияларды шығару шеңберінде «жасыл» қаржыландыру құралдары арқылы инвестициялар тарту процестерінің ашықтығын қамтама-

сыз ету мақсатында «жасыл» қаржыландыру саласындағы қағидатты айқындайтын «жасыл» қаржыландыру саласындағы саясатты әзірленді.

«Самұрық-Энерго» АҚ-ның энергия өндіруші ұйымдарының электр энергиясын өндіру көлемі 2021 жылы 35,6 млрд кВтс құрады. «Самұрық-Энерго» АҚ ЖЭК нысандарының (КЭС, ЖЭС, шағын СЭС) электр энергиясын өндіруі 2021 жылдың қаңтар-желтоқсан айларында 325,3 млн кВтс құрады.

- 8-мақсат: Үдемелі, жан-жақты әрі тұрақты экономикалық өсуге, барлық адамдарды толық және өндірістік жұмыспен қамтуға, олардың лайықты жұмыс істеуіне жәрдемдесу**

«Самұрық-Энерго» АҚ Қазақстан Республикасының ірі жұмыс берушілерінің қатарына кіреді. 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша «Самұрық-Энерго» АҚ компаниялар тобы персоналының тізімдік саны 17 645 адамды құрады.

Есепті кезеңде толық жұмыспен қамтылған қызметкерлердің үлесі 100%-ды құрады. Әйелдердің ең төменгі жалақысы мене ерлердің ең төменгі жалақысының арақатынасы 100%-ды құрайды (бұл туралы «Әлеуметтік аспект» бөлімінде толығырақ көрсетілген).

- 9-мақсат: Тұрақты инфрақұрылым құру, барлығын қамтитын және тұрақты индустрияландыру мен инновацияларға жәрдемдесу**

«Самұрық-Энерго» АҚ-ның 2022-2031 жылдарға арналған Даму Стратегиясының стратегиялық мақсаттарының бірі көміртегі ізін нетто төмендету болып табылады.

Қойылған стратегиялық мақсатқа қол жеткізу үшін Компания ғылыми әзірлемелерді дамыту бойынша жұмыс жүргізіп келеді, ғылыми-зерттеу қоғамдастығымен тығыз өзара байланыс орнатып, ғылыми әзірлемелердің практикалық тиімділігін арттыруда, оның ішінде отандық кадрлардың зерттеу жұмыстарын жүргізуін қолдайды. Ғылыми әзірлемелерден уақтылы экономикалық әсер алу мақсатында F3TKЖ-ны коммерцияландыру мәселелеріне маңызды назар аударылады.

Осыған байланысты Компания көмір электр станцияларында көміртекті ұстап қалу және сақтау, газдандыру және көмір химиясы үшін синтез-газ алу технологияларын қолдану мүмкіндігін зерттеу бойынша ғылыми-зерттеу және тәжірибелік-конструкторлық жұмысқа кірісті.

03.1 03|1

Жобаның мақсаты ЖЭС нысандарының түтін газдарынан CO₂ ұстаудың қолданыстағы және перспективалық технологияларын зерделеу, оларды қолданыстағы технологиялық схемаларға интеграциялау және ұсталған CO₂ көмудің мүмкіндіктерін Қазақстан жағдайында неғұрлым перспективалы технологияларды бағалай отырып, талдау, CO₂-ден синтез-газ өндіру және көмір химиясы өнімдерін өндіру үшін эксперименттер жүргізу болып табылады.

Жобаны іске асыру 2022–2024 жылдар кезеңінде жоспарланған.

Компанияның тағы бір маңызды бастамасы Компанияның жылу электр станцияларында күлі жоғары көмірді жағу кезінде техникалық-экономикалық көрсеткіштерді арттыру мақсатында әзірленген жоба болып табылады. Осы жоба шеңберінде қазандық агрегаттарын мазутсыз жағу жүйесінің (плазмалық-отын жүйесі) технологиясын енгізу мүмкіндігі мәселесі пысықталды.

Компания өз қызметі аясында мынадай ұлттық және халықаралық ұйымдарға, қауымдастықтарға/ұйымдарға мүше болып табылады:

ТМД Электр энергетикалық кеңесі (бұдан әрі – ТМД ЭЭК). Қадағалаушы ретінде қатысуды 2012 жылдан бастады. ТМД ЭЭК-ге мүшелік ТМД-ға қатысушы мемлекеттердің энергия жүйелерін шоғырландыру процесіне қатысуға, оның ішінде ұжымдық энергетикалық қауіпсіздікті қамтамасыз етуге; энергия жүйелерінің параллель жұмыс істеуін қамтамасыз етуге; ортақ электр энергетикасы нарығын құруға, энергетика саласында халықаралық шарттарды әзірлеуге; электр энергетикасы саласындағы нормативтік-құқықтық актілерді, техникалық ережелерді біріздендіру мен үйлестіруге және т.б. процестерге қатысуға мүмкіндік береді.

Қазақстан Электр энергетикалық қауымдастығы (бұдан әрі – ҚЭҚ). 2011 жылдан бастап мүше болып табылады. ҚЭҚ-қа мүше болу ақпарат алмасуға және электр энергетикасы саласындағы нормативтік құқықтық базаны қалыптастыру мен дамытуға, сондай-ақ конференцияларға, семинарлар мен өзге де шараларға қатысуға мүмкіндік береді.

«KAZENERGY» қауымдастығы. 2009 жылдан бастап Қауымдастықтың мүшесі болып табылады. KAZENERGY қауымдастығына мүшелік ҚР-ның инвестициялық ахуалын жақсартуға бағытталған мемлекеттік бастамалар мен іс-шараларға, өндірістік және ғылыми-техникалық әлеуетті арттыру шараларын әзірлеу мен жүзеге асыруға қатысуға, сондай-ақ құқықтық, экономикалық және ұйымдастыру-басқарушылық мәселелер бойынша көмек алуға мүмкіндік береді.

Қазақстан Республикасының Ұлттық кәсіпкерлер палатасы (бұдан әрі – ҚР ҰКП). 2013 жылдан бастап ҚР ҰКП-ның мүшесі болып табылады. ҚР ҰКП-ға мүшелік кәсіпкерлік ортамен байланысты нығайтуға, электр энергетикасы бизнесін тиімді дамытуға, оның ішінде ҚР заңнамалық базасын жетілдіру аясында дамытуға ықпал етеді.

2011 жылдан бастап мүшелік етеді. БҰҰ-ның Жаһандық шартына қосылу аясында Компания өз стратегиясында және күнделікті қызметінде Жаһандық шарттың он қағидатын ұстанатыны туралы хабарлайды.

Жобаны іске асыру «Самұрық-Энерго» АҚ Директорлар кеңесінің 2021 жылғы 31 мамырдағы отырысында мақұлданған.

16-мақсат. Орнықты даму мүддесінде бейбіт сүйгіш және ашық қоғам құруға жәрдемдесу, барлығы үшін сот төрелігіне қол жеткізуді қамтамасыз ету және барлық деңгейлерде тиімді, есеп беретін және көпшіліктің қатысуына негізделген мекемелер құру

Компания бизнес-этиканың, ашықтық пен заңдылықтың, іскерлік әдет-ғұрыптардан және белгілі бір юрисдикцияда бизнесті жүргізудің басқа шарттарынан тәуелсіз жоғары стандарттарын ұстанады. (Толығырақ «Комплаенс» және «Стейкхолдерлермен өзара іс-қимыл» бөлімінде).

17-мақсат: Орнықты даму мүддесін көздей отырып, Жаһандық әріптестік шеңберінде жұмысты жүзеге асыру құралдарын нығайту және жандандыру

«Қазақстан машина жасаушылар одағы» ЗТБ. «Самұрық-Энерго» АҚ 2021 жылы мүше болды, Одаққа мүше болу жаңа өндірістерге ықпалдасу бағдарламалары шеңберінде импортты алмастыру жөніндегі жұмысқа қатысуды ұсынады. Қызметі жергілікті қамтуды дамытуға бағытталған компания ретінде «Самұрық-Энерго» АҚ-ны ілгерілетуге ықпал етеді. Қазақстандық нарықта өндірілетін энергетикалық секторға арналған жаңа және өндірілетін жабдықтарға, материалдар туралы ақпаратқа қол жеткізу.

Орталық Азияның Электр Энергетикалық Үйлестіруші Кеңесі. ОА ЭҰК-ке қатысу Орталық Азия елдері арасындағы іскерлік байланыстарды нығайтуға және өңірдің проблемалық мәселелерін талқылауға ықпал етеді.

Дүниежүзілік энергетикалық кеңес (бұдан әрі – ДЭК). ДЭК мүшелігі – мүдделі әлемнің жетекші энергетикалық компанияларының шектеулі санына арналған ЖЭС бағдарламалары мен жобаларында жұмыс істеуге және жаһандық және аймақтық мәселелерді шешуге арналған бағдарларға қатысуға мүмкіндік береді. ДЭК бағдарламасы Халықаралық ұйымдармен ынтымақтастықты дамытуға ықпал ететін эксклюзивті іс-шаралар мен дөңгелек үстелдерге қол жеткізуге мүмкіндік береді.

2011 жылдан бастап «Самұрық-Энерго» АҚ БҰҰ Жаһандық шартының белсенді қатысушысы болып табылады және өзінің стратегиясы мен күнделікті қызметінде БҰҰ Жаһандық шартының 10 қағидатын ұстанады.

БҰҰ Жаһандық шартына қосылу аясында Компания жыл сайын <https://www.unglobalcompact.org/> сайтында және Компании <https://www.samruk-energy.kz/ru/sustainability/soobshchenie-o-dostignutom-progresse-v-2019-godu-aosamruk-energo> корпоративтік сайтында қол жеткізілген жетістіктер туралы хабарламаларды жариялайды.

КОРПОРАТИВТІК КОММУНИКАЦИЯ СТРАТЕГИЯСЫ

Мүдделі тараптармен өзара іс-қимыл жасау «Самұрық-Энерго» АҚ үшін маңызды болып табылады.

«Самұрық-Энерго» АҚ-ның мүдделі тараптармен өзара іс-қимыл жасау мақсаты Компанияның стратегиялық дамуын және оның қызметін жетілдіру жолдарын дұрыс таңдауды, сондай-ақ Компания үшін де, оның мүдделі тараптары үшін де, қоғам үшін де ұтымды орнықты даму деңгейіне қол жеткізуде оған ықпал етуді айқындайды, өйткені оларда компанияның стратегиялық дамуын тану, айқындау және бағалау, және талдау мүмкіндігін қамтиды:

- ▶ ішкі және сыртқы мүдделі тараптардың қажеттіліктері, үміттері мен пікірлері;
- ▶ мүдделі тараптар тұрғысынан қиындықтар мен перспективалар;
- ▶ ішкі және сыртқы мүдделі тараптарды толғандыратын маңызды мәселелер.

Компанияның қағидаттары, бағдарламалары, есептері, әлеуметтік, экономикалық және экологиялық салалардағы жаңа жобалары туралы барлық ақпарат <https://www.samruk-energy.kz/ru/sustainability> корпоративтік сайтының «Орнықты даму» бөлімінде орналастырылады.

Орнықты даму мен корпоративтік басқару жүйесін жетілдіру мақсатында компания 2022–2023 жылдары әлемдік рейтинг агенттігінен ESG рейтингін алуды жоспарлап отыр.

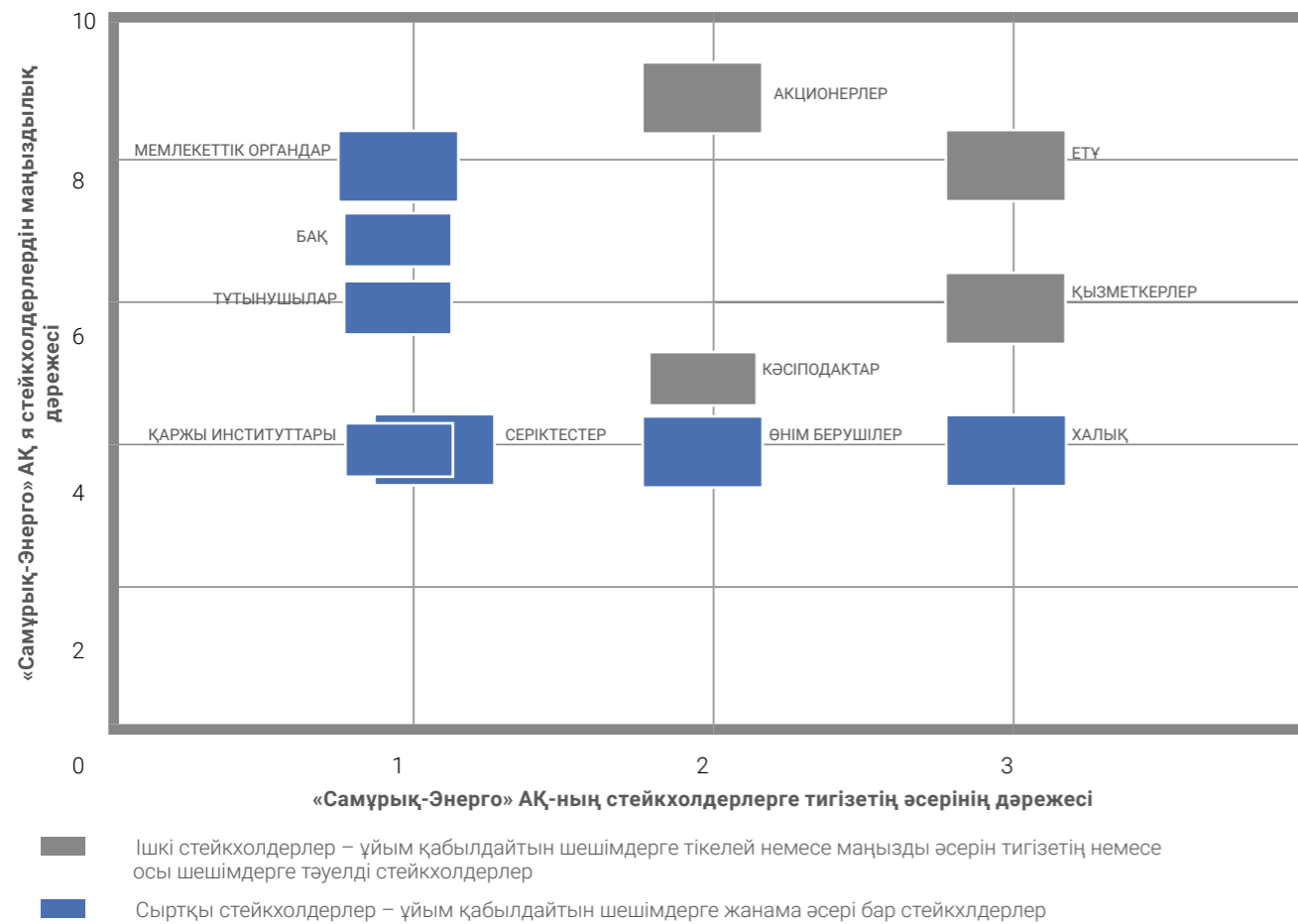
Компанияның стейкхолдерлермен өзара іс-қимылы мынадай қағидаттар негізінде жүргізіледі:

- ▶ мүдделі тараптардың мүдделерін, пікірлері мен артықшылықтарын құрметтеу және ескеру;
- ▶ мүдделі тараптарды уақтылы және тұрақты хабардар ету;
- ▶ қабылданған міндеттемелерді жауапты орындау.

Мүдделі тараптармен өзара іс-қимылдың негізі компанияға елеулі ықпал ететін стейкхолдерлерді анықтау және стейкхолдерлердің Компанияға тәуелділік дәрежесі, маңыздылық матрицасын, Мүдделі тараптармен өзара іс-қимыл жөніндегі жоспарды және/немесе стейкхолдерлермен коммуникация жоспарын құру болып табылады.

03.1 03|1

«САМУРЫҚ-ЭНЕРГО» АҚ СТЕЙКХОЛДЕРЛЕР КАРТАСЫ

Ескертпе: Шеңбердің өлшемі Компанияның стейкхолдермен өзара іс-қимыл жасау дәрежесін көрсетеді. Ең кіші өлшемі өзара іс-қимылдың шектелген деңгейін көрсетеді. Шеңбердің өлшемі ұлғайған кезде өзара іс-қимыл дәрежесі де ұлғаяды.

Мүдделі тараптармен өзара іс-қимыл саласындағы үздік тәжірибелерге сәйкес (AA1000, GRI сериялы стандарттар) тиімді өзара іс-қимыл жасау мақсатында «қосылу» қағидаты қолданылады.

Осы қағидат Компания қызметін басқару процесінің барлық сатыларында барлық мүдделі тараптардың мүдделерін назарға алады және ескереді.

«Қосылу» қағидаты өзара әрекеттесудің үш негізгі қағидатына негізделген:

- ▶ «маңыздылық» (стейкхолдерлер мен ұйымдар үшін проблемалардың маңыздылығын дұрыс бағалау),

- ▶ «толықтық» (Компания қызметі салдарының маңыздылығын түсіну);
- ▶ «жауап беру» (тиісті жауапты көрсету).

Әрбір қағидатты ұстану стейкхолдерлермен жан-жақты, өзара тиімді және тиімді өзара іс-қимыл жасауға бағытталған.

Жаңа жобалар мен нысандарды іске қоспас бұрын Компания міндетті түрде қоршаған орта туралы ақпараттандыруға бағытталған бірқатар іс-шаралар мен қоғамдық пікірді анықтау мақсатында қоршаған ортаға әсерді бағалау шеңберіндегі қорғауды жүзеге асырады және ұсынылатын қызмет және оның ықтимал әсері туралы жариялылықты бағалау процесінде ескеруді жүзеге асырады.

Әр жоба Мүдделі тараптармен әрекеттесу жоспарында көрсетіліп, мониторинг жүргізіледі, олардың нәтижелері жыл сайын директорлар кеңесіне есеп ретінде беріледі.

Коммуникациялардың тиімділігін және барлық стейкхолдерлермен сындарлы диалогты арттыру мақсатында «Самұрық-Энерго» АҚ 2021 жылы Мүдделі тараптармен өзара іс-қимыл жоспарын жаңартты.

«Самұрық-Энерго» АҚ-ның Мүдделі тараптармен өзара іс-қимылының өзектендірілген жоспары Компанияның мүдделі тараптармен өзара іс-қимыл жасау қағидаттарын, Компанияның мүдделі тараптарды сәйкестендіруге және талдауға деген көзқарасын, мүдделі тараптармен өзара іс-қимыл жасауға қойылатын талаптарды, шағымдар беру және қарау тетігін және мүдделі тараптармен өзара іс-қимыл жөніндегі іс-шараларды сипаттайды.

Жоспармен «Самұрық-Энерго» АҚ сайтында мына сілтеме бойынша танысуға болады:

<https://www.samruk-energy.kz/ru/corporate-governance/corporate-documents#6>

Жоспар «Самұрық-Энерго» АҚ стейкхолдерлерінің картасына және мүдделі тараптармен өзара іс-қимыл практикасына негізделген. «Самұрық-Энерго» АҚ-ның Мүдделі тараптармен өзара іс-қимыл жоспарының іс-шаралары 2021 жылы толық көлемде орындалды.

Еншілес және тәуелді ұйымдар 2021 жылы қолданыстағы инвестициялық жобалар бойынша «Самұрық-Энерго» АҚ-ның Стейкхолдерлермен өзара іс-қимыл жоспарына негізделген өздерінің қызметінде пайдаланатын, бекітілген Стейкхолдерлермен өзара іс-қимыл жоспарларына (бұдан әрі – СӨІЖ) мониторинг жүргізді:

«АлЭС» АҚ:

1. газтурбиналық технологиялар базасында жаңа энергия көзін орнату арқылы 1-ЖЭО нысанын кеңейту.
2. Алматы энергия кешенін газдандыру. Алматы ЖЭО-2-ні қоршаған ортаға әсерін барынша азайта отырып жаңғырту.
3. ЖЭО-3 қайта жаңарту.

«Мойнақ СЭС» АҚ:

4. Кеңсу өзенінің ағынын О.Д. Қантаев атындағы Мойнақ ГЭС Бестөбе су қоймасына ауыстыру.

«АЖК» АҚ

5. Алматы облысы Қарасай ауданының 220 кВ «Қаскелең» ҚС-ын 220 кВ АТҚ-110 кВ жалғау арқылы «Көкөзек» ҚС құрылысы.

«Ereymtau Wind Power» ЖШС:

6. Ерейментау қаласы ауданында қуаты 50 МВт болатын ЖЭС салу.

«Энергия Семиречья» ЖШС:

7. Шелек дәлізінде қуаты 60 МВт болатын, келешекте 300 МВт дейін кеңейтілетін жел электр станциясын салу.

«Самұрық-Энерго» АҚ Басқармасының шешімімен (14.03.2022 жылғы № 9 Хаттама) ESG рейтингіні алу жөніндегі іс-шаралардың Жол картасы бекітілді.

Осы мақсатта жақын арада Компания ESG үздік тәжірибелерін бағалау және енгізу бойынша жұмыстарды жүргізуді жоспарлап отыр:

- ▶ ұжаттарды/саясаттарды, қаржылық емес есептілікті ESG критерийлеріне сәйкестігіне талдау жасап, жаңарту (экологиялық саясат, еңбекті қорғау және өнеркәсіп саласындағы саясат қауіпсіздік, әлеуметтік жауапкершілік туралы құжаттар әрекеттер, мүдделі тараптармен өзара әрекеттесу/өнім/қызмет сапасы және қауіпсіздік саясаты, адам құқықтары туралы және т.б.);
- ▶ Компанияның климаттың өзгеруіне байланысты тәуекелдерін бағалау;
- ▶ ESG критерийлеріне орындаушыларға қойылатын талаптарды анықтау;
- ▶ Инвестицияларды тарту мақсатында Компания қызметінің талаптары PRI принциптерінің (Principles for Responsible Investment) сәйкестігіне анықтау;
- ▶ стандартты қаржылық талаптармен бірге ESG тәуекелдермен мүмкіндіктерін бағалау;
- ▶ ESG критерийлерінің көрсеткіштерімен байланысты ынталандыру және сыйақы жүйесін дамыту.

Осылайша, Компания тұрақты даму саласындағы қызметті жүйелі түрде жетілдіруді ESG принциптері призмасы арқылы (ESG мақсаттары көрсетілген тиісті бөлімдерде: «Корпоративтік басқару», «Экологиялық» санаты), «Әлеуметтік» санаты) анықталған Стратегияда көрсетілген мақсаттарға қол жеткізу арқылы көздеп отыр.

03.1 03|1

СТЕЙКХОЛДЕРЛЕРМЕН КЕРІ БАЙЛАНЫС МЕХАНИЗМІ

Компания үшін сыртқы және ішкі стейкхолдерлердің барлығының тыңдалуы өте маңызды. «Самұрық-Энерго» АҚ-да шынайы хабарлама қалдырған кез келген адамды құдаладан және жауапқа тартудан қорғауға кепілдік беретін стейкхолдерлер үшін мынадай кері байланыс құралдары жұмыс істейді:

1. Жедел желі 24/7: <https://www.samruk-energy.kz/ru/navigation-and-support/hotline>
Сайт: www.sk-hotline.kz
Пошталық мекенжай: sk.hotline@deloitte.kz
Телефон: 8 800 080 19 94
2. «Кері байланыс» нысаны <https://www.samruk-energy.kz/ru/feedback-all> корпоративтік сайтында орналастырылған.
3. Жергілікті қоғамдастықтар, мердігерлердің қызметкерлері не жобаға қатысы бар тұлғалар: <https://www.samruk-energy.kz/ru/obrat> сайтында өз пікірін білдіре алатын, енгізілетін инвестициялық жобаларға байланысты тұлғалар санаты үшін «Кері байланыс» нысаны.

4. Акционерлер мен инвесторлар үшін Кері байланыс. Инвестордың сауалнамасы: <https://www.samruk-energy.kz/ru/shareholder/independent-registrar>
5. Байланыс деректерін көрсете отырып, туындайтын мәселелер бойынша өтініштер мына сайтта: <https://www.samruk-energy.kz/ru/company/contact>
6. Омбудсмен
o.bekbas@samruk-energy.kz электрондық поштасы арқылы.
8 (7172) 55-30-15, +7-701-788-8416 телефон нөмірі арқылы.
7. Басқарма Төрағасының блогы: <https://www.samruk-energy.kz/ru/navigation-and-support/chairmans-blog>

Компания жыл сайын келіп түсетін өтініштер бойынша мониторинг жасайды, бұл Компанияның барлық мүдделі тараптардың алаңдаушылығын зерттеуіне, жүйелі проблемалық мәселелерді анықтауына, кейіннен ден қою үшін мүдделі тараптармен өзара іс-қимыл бойынша қолданыстағы тетіктердің тиімділігін анықтауына мүмкіндік береді.

Келіп түскен өтініштер қозғайтын аспектілері, ең көп өтініш берілген өңірлерді анықтау, «Самұрық-Энерго» АҚ компаниялар тобына жүгінген тұлғалар санаты, өтініштердің мәні бойынша статистика және шағымдарды талдау бойынша талданды. Әрбір шағымға белгілі бір санат берілді.

Өтініштер мен шағымдардың түсуінде тұрақты өсу үрдісі байқалады. Ашық өтініштердің үлесі басым болып табылады (2021 жылы – 76%; 2020 жылы – 84%), анонимдік өтініштердің үлесі 2020 жылмен салыстырғанда 10%-ға өсті (2021 жылы – 18%, 2020 жылы анонимдік өтініштер 8% құрады). 2021 жылы стейкхолдерлер ұжымдық шартта көзделген жалақы, сыйақы және төлемдер мәселелеріне қызығушылық танытты. Көбінесе стейкхолдерлерді жалақыны көтеру мәселесі қызықтырды. 2021 жылы алғаш рет

стейкхолдерлердің пандемия кезеңінде еңбекті ұйымдастыру мәселелеріне қызығушылығы тіркелді, бұл – қорғаныс құралдарымен қамтамасыз ету және карантиндік шараларды бұзу, сондай-ақ міндетті вакцинация мәселелері.

Компанияға келіп түскен барлық өтініштерге жауаптар уақтылы берілді. Жауаптар мүдделі тараптар үшін қолайлы тәсілдермен берілді. Өтініштердің құпиялығы мен жасырындығы сақталды. Құдалау фактілері тіркелген жоқ.

Мүдделі тараптардың өтініштері бойынша қорытындылар Компанияның Директорлар кеңесіне жіберілді, онда ұсыныстар жасалып, мүдделі тараптармен өзара іс-қимыл жасау сапасын жақсарту бойынша шаралар әзірленді.

Өтініштер статистикасы ***

№ р/с	Дереккөз	Саны		
		2019	2020	2021
1	Жедел желі	29	46	70
2	«Самұрық-Энерго» АҚ кеңсесі Оның ішінде: Мемлекеттік органдардан Акционерден Өтініштер мен шағымдар	10 297	9 741	10 296
		445	298	321
		617	596	737
		45	38	76
3	Тікелей Қауіпсіздік қызметіне	6	2	0 (11)*
4	Сайттағы «Кері байланыс» нысаны	1	4	1
5	Тікелей Омбудсмендерге жіберілгендері	28	36	46
6	Кәсіподақтар	28	29	27
7	Соттар мен қадағалаушы органдар	10	10	5
8	Басшыға келіп түскен жазбаша өтініштер (оның ішінде Компания басшыларының блоктарына)	5	2	18
9	Келісім комиссиялары	–	–	10**
БАРЛЫҒЫ		148	203	253

* Қауіпсіздік қызметі қараған өтініштер мен шағымдар кері байланыстың түрлі көздерінен келіп түсті. Жақша ішінде Департамент қараған өтініштер мен шағымдардың саны көрсетілген.

** 2021 жылға дейін статистика жүргізілген жоқ.

*** «Самұрық-Энерго» АҚ компаниялар тобының ағымдағы қызметіне жатпайтын өтініштер топтастырылды.

«ЭКОНОМИКАЛЫҚ» САНАТ

КОМПАНИЯНЫҢ ЕЛ ЭКОНОМИКАСЫНА ҚОСҚАН ҮЛЕСІ

Компания қызметінің экономикалық тиімділігі «Құрылған және бөлінген экономикалық құн» кестесінде көрсетілген.

Құрылған Экономикалық құн Компанияның кірісін қалыптастырудың негізгі көздерін, атап айтқанда, электр энергиясын өндіруден, беруден және сатудан, сондай-ақ көмір сатудан түскен кіріс пен алынған сыйақыны көрсетеді.

Құрылған құн өнім берушілер мен мердігерлер, Компанияның қызметкерлері, акционерлер мен кредиторлар, мемлекет, сондай-ақ жергілікті қоғамдастықтар арасында бөлінеді.

Үлестірілген экономикалық құн

Өнім берушілер мен мердігерлерге төлемдер	Операциялық шығындар – материалдар, өнім компоненттері, жабдықтар мен қызметтер үшін төлемдер және жалдау төлемдері және т. б. бойынша контрагенттерге төленетін ақша.
Қызметкерлерге төленетін төлемдер	Жалақы қоры, әлеуметтік салықтар және аударымдар, зейнетақы және сақтандыру төлемдері, қызметкерлерге медициналық қызмет көрсетуге арналған шығындар және қызметкерлерді қолдаудың басқа да нысандары.
Капитал өнім берушілеріне төленетін төлемдер	Барлық санаттағы акционерлерге төленетін дивиденттер мен кредиторларға төленетін пайыздар
Мемлекетке төленетін төлемдер	Салық аударымдары
Жергілікті қауымдастыққа инвестициялар	Қайырымдылық пен мемлекеттік емес ұйымдарға және зерттеу мекемелеріне қайырымдылық, қоғамдық инфрақұрылымды қолдауға жұмсалған шығындар, сондай-ақ әлеуметтік бағдарламаларды, мәдени және білім беру шараларын тікелей қаржыландыру

2021 жылдың қорытындысы бойынша құрылған экономикалық құны 466 млрд теңгені құрады және үлестірілген экономикалық құны 364 млрд теңгені құрады, нәтижесінде үлестірілмеген экономикалық құны 102 млрд теңгені құра-

ды. 2022–2026 жылдарға арналған бекітілген Даму жоспарына сәйкес 2022 және 2023 жылдары құрылған және үлестірілген экономикалық құнды ұлғайту жоспарланады.

млн теңге

Көрсеткіш*	2020	2021	2022	2023
	Нақты	Нақты	Болжал	Болжал
Құрылған экономикалық құн	382 199	465 806	523 007	587 748
Сатудан түскен түсім	380 990	463 690	522 624	587 256
Алынған сыйақылар (пайыздар)	1 209	2 116	383	492
Үлестірілген экономикалық құн	312 894	363 943	426 618	454 795
Операциялық шығындар	194 386	228 733	287 730	321 986
Еңбекақы және әлеуметтік аударымдар	43 700	50 327	51 677	54 445
Капитал өнім берушілеріне төленетін төлемдер	32 571	32 702	28 448	22 036
Мемлекетке төленетін төлемдер	42 152	52 149	58 703	56 269
Үлестірілмеген экономикалық құн	69 305	101 862	96 389	132 953

*Бұрын көрсеткіштер есептеу әдісі бойынша есептелген. Ақшалай емес операцияларды, оның ішінде амортизацияны болдырмау мақсатында ағымдағы көрсеткіштер ақша қаражатының қозғалысы туралы есеп деректеріне есептелген. Көрсеткіштер бірлескен кәсіпорындардағы иелену үлесін ескере отырып алынды.

ИННОВАЦИЯЛЫҚ ҚЫЗМЕТ

«Самұрық-Энерго» АҚ-ның 2022–2031 жылдарға арналған Даму стратегиясының стратегиялық мақсаттарының бірі көміртегі ізін нетто төмендету болып табылады.

Қойылған стратегиялық мақсатқа қол жеткізу үшін Компания ғылыми-зерттеу қоғамдастығымен тығыз өзара байланыс орната және ғылыми әзірлемелердің практикалық тиімділігін арттыра, оның ішінде отандық кадрлардың зерттеу жұмыстарын жүргізуін қолдай отырып, ғылыми әзірлемелерді дамыту бойынша жұмыс жүргізеді. Ғылыми әзірлемелерден уақтылы экономикалық әсер алу мақсатында ҒЗТКЖ-ны коммерцияландыру мәселелеріне маңызды назар аударылады.

Қазіргі уақытта Қазақстанда электр станцияларында көмір жағу кезінде газдарды кәдеге жарату мәселесі мыналарға:

- ▶ Қазақстанның Париж климаттық келісім шеңберіндегі міндеттемелеріне;
- ▶ ҚР экологиялық заңнамасын қатаңдатуға, оның ішінде кешенді экологиялық рұқсаттарға көшуден бас тартқан жағдайда эмиссия үшін төлемдердің ұлғаюу тәуекеліне;
- ▶ экономиканы «көгалдандыруға» ықпал етпейтін жобаларға қаржыландыруды азайтудағы жаһандық трендке;
- ▶ «Жасыл экономиканы» дамыту мен оған көшудің стратегиялық жоспарларына: Қазақстан Республикасының 2060 жылға дейінгі көміртегі бейтараптығына қол жеткізу доктринасына (стратегиясына) байланысты өзекті болып отыр.

03.1 «Экономикалық» санат

Осыған байланысты Компания көмір электр станцияларында көміртекті ұстау және сақтау, газдандыру және көмір химиясы үшін синтез-газ алу технологияларын қолдану мүмкіндігін зерттеу бойынша ғылыми-зерттеу және тәжірибелік-конструкторлық жұмысқа кірісті.

Жобаның мақсаты ЖЭС түтін газдарынан CO₂-ні ұстаудың қолданыстағы және перспективалық технологияларын зерделеу, оларды қолданыстағы технологиялық сызбаларға біріктіру және ұсталған CO₂-ні көмудің мүмкіндіктерін Қазақстан жағдайлары үшін неғұрлым перспективалы технологияларды бағалай отырып талдау, CO₂-ден синтез-газ өндіру және көмір химиясы өнімдерін өндіру үшін эксперименттер жүргізу болып табылады.

Жобаны іске асыру 2022–2024 жылдар кезеңіне жоспарланған.

Компанияның тағы бір маңызды бастамасы Компанияның жылу электр станцияларында күлі көп көмірді жағу кезінде техникалық-экономикалық көрсеткіштерді арттыру мақсатында қалыптастырылған жоба болып табылады. Осы жоба шеңберінде қазандық агрегаттарын мазутсыз жағу жүйесі (плазмалық-отын жүйесі) технологиясын енгізу мүмкіндігі мәселесі пысықталды.

Жобаны іске асыру мынадай міндеттерді:

- ▶ қазандық агрегаттарының жүктемесі төмен болған кезде шаң-көмірлі алаудың жануын тұрақтандыруды;
- ▶ күлі көп көмірді алаулатып жағу кезінде мазут шығынын болдырмауды;
- ▶ қазандық агрегаттары жұмысының үнемділігі мен сенімділігінің төмендеуіне әкелетін бір оттықта көмір мен мазутты бірге жағудың жағымсыз салдарын жоюды шешуге мүмкіндік береді.

Бұл технология Қытай Халық Республикасында, Ресей Федерациясында, Индонезияда және т. б. 200-ден 1 000 МВт-ға дейінгі энергия блоктарында сәтті қолданылады.

Жобаны іске асыру «Самұрық-Энерго» АҚ Директорлар кеңесінің 2021 жылғы 31 мамырдағы отырысында мақұлданды.

«ЭНЕРГИЯ ТИІМДІЛІГІ» АСПЕКТІСІ

Энергия

Компанияның энергетикалық саясатының басымдығы энергия ресурстарын тұтынуды азайтуға және қоршаған ортаға әсер ету деңгейін қысқартуға ықпал ететін энергия үнемдеу және энергия тиімділігін арттыру бағыты болып табылады.

Компания жыл сайын «Самұрық-Энерго» АҚ компаниялар тобы бойынша энергия тұтыну және энергия тиімділігінің негізгі көрсеткіштері бойынша деректерді шоғырландырып, талдайды, өткен кезеңдермен салыстырады және жақсарту үшін мүмкіндіктерді айқындайды.

Компанияның энергия үнемдеу және энергия тиімділігін арттыру саласындағы қызметі ISO 50001 «Энергетикалық менеджмент жүйелері» халықаралық стандартының әдіснамасына негізделді.

Компанияда 2015–2025 жылдарға арналған энергия үнемдеу және энергия тиімділігін арттыру бағдарламасы жұмыс істейді. Бағдарлама энергия үнемдеу және энергия тиімділігін арттыру саласындағы қызметті жоспарлау және жүзеге асыру үшін негіз қалаушы құжат болып табылады.

Осы бағдарламаның мақсаты отын-энергетикалық ресурстарды ұтымды және экономикалық тұрғыдан орынды пайдалану жөніндегі шараларды әзірлеу болып табылады.

«Самұрық-Энерго» АҚ компаниялар тобы бойынша жалпы тауар өнімінің энергия сыйымдылығын базалық 2014 жылға қарағанда 2025 жылы 10,5%-ға төмендету бағдарламаның күтілетін нәтижесі болып табылады.

Бағдарламаның мақсатты құралдары:

- ▶ «Самұрық-Энерго» АҚ компаниялар тобы үшін мақсатты индикаторлар мен энергия үнемдеу көрсеткіштерін анықтау және энергия тиімділігін арттыру;
- ▶ энергия тиімділігінің негізгі көрсеткіштерін есептеудің әзірленген әдістемесіне сәйкес энергия-экономикалық талдау жүргізу арқылы берілген көрсеткіштерге қол жеткізуге тұрақты мониторинг және бақылау жүргізу;
- ▶ «Самұрық-Энерго» АҚ компаниялар тобында энергомеджмент жүйесін әзірлеу, енгізу, сондай-ақ жетілдіру;
- ▶ «Самұрық-Энерго» АҚ компаниялар тобының энергия үнемдеу және энергетикалық тиімділігін арттыру жөніндегі бекітілген іс-шаралар жоспарына сәйкес энергия

үнемдеу және энергетикалық тиімділікті арттыру бойынша ұйымдастыру-техникалық іс-шараларды жүзеге асыру;

- ▶ энергетикалық ресурстарды тұтынуды автоматтандырылған есепке алудың біріктірілген жүйесін қалыптастыру.

Энергия үнемдеу және энергия тиімділігін арттыру бойынша жүзеге асырылған жұмыс шеңберінде өткен жылы отын-энергетикалық ресурстарды тұтынуды азайтуға бағытталған 63 іс-шара орындалды, бұл «Самұрық-Энерго» АҚ компаниялар тобы бойынша 523 мың тонна шартты отынды үнемдеуге мүмкіндік берді.

Ұйым ішіндегі энергия тұтыну

Ұйым ішіндегі энергия тұтыну	2019	2020	2021
Жалпы энергия тұтыну, млн ГДж, о.і:	291,2	306,3	346,3
көмір	279,9	291,8	333,0
газ	9,2	12,0	10,9
мазут	0,8	0,9	0,8
бензин	0,2	0,2	0,2
дизель	1,2	1,2	1,4
Электр энергиясын тұтыну, млн ГДж	11,3	11,5	12,6
о.і. ЖЭК-тен	1,3	2,6	4,8
Жылу энергиясын тұтыну, млн ГДж	2,6	2,4	3,0
о.і. ЖЭК-тен	–	–	–
Жалпы энергия тұтыну, млн ГДж	14,0	13,9	15,7
о.і. ЖЭК-тен	1,3	2,6	4,8

Энергия сыйымдылығы

Бұл көрсеткіште «Самұрық-Энерго» АҚ компаниялар тобының ішінде отын-энергетикалық ресурстарды тұтыну көлемі, сондай-ақ өндірілген электр және жылу энергиясының, берілген электр энергиясының, өндірілген көмірдің көлемі пайдаланылды.

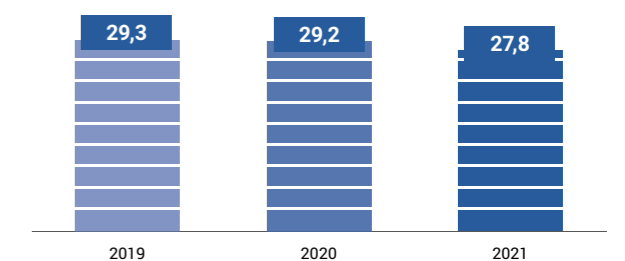
«Самұрық-Энерго» АҚ компаниялар тобы бойынша жалпы тауар өнімінің энергия сыйымдылығы 2021 жылдың қорытындысы бойынша 27,8 ш.о.т/млн теңгені құрады және өткен жылдың көрсеткішіне қатысты төмендеді.

2021 жылы энергияны жалпы тұтыну алдыңғы жылмен салыстырғанда артып, 15,7 млн ГДж-ны құрады, сонымен қатар базалық 2014 жылға қарағанда (17,7 млн ГДж) төмендеу байқалады.

Энергия мен отынды жалпы тұтынудың артуы Екібастұз ГРЭС-1 және ГРЭС-2-де электр энергиясын өндірудің, «АлЭС» АҚ-да жылу өндірудің ұлғаюына байланысты.

Есепті жылы өткен жылмен салыстырғанда жаңартылатын энергия көздерінен жалпы энергия тұтыну 4,8 млн ГДж-ға дейін ұлғайды. Тұтастай алғанда, жылдар бойынша ЖЭК-тен энергия тұтынудың артуының оң серпіні байқалды, бұл елдегі электр энергиясын өндірудегі ЖЭК үлесінің ұлғаюына байланысты.

ЭНЕРГИЯ СЫЙЫМДЫЛЫҒЫ, ш.о.т./млн тг.

03.2 «Экономикалық» санат

Энергияны тұтынуды азайту

Электр энергиясын тұтыну базалық жылға қарағанда (14,0 млн ГДж) төмендеді, өткен жылға қарағанда артып, 12,6 млн ГДж құрады.

Жылу энергиясын тұтыну базалық жылға қарағанда (3,7 млн ГДж) төмендеді, өткен жылға қарағанда артып, 3,0 млн ГДж құрады.

Жалпы жылдар бойынша базалық 2014 жылға (17,7 млн ГДж) қарағанда энергияны жалпы тұтынудың төмендеу үрдісі байқалады.

ЭНЕРГИЯНЫ ЖАЛПЫ ТҰТЫНУ, млн ГДж

«ПАЙДАЛАНЫЛҒАН МАТЕРИАЛДАР» АСПЕКТІСІ

«Самұрық-Энерго» АҚ өнімі – бұл жылу және электр энергиясы, сондай-ақ энергетикалық көмір.

Осы саланы реттеу мемлекеттік орган атынан ҚР-ның ЭМ және Комитет жүзеге асырады.

Компания шығарылатын өнімге қатысты жарнама мен жылжытуды қоса алғанда, ешқандай маркетингтік коммуникацияларды жүзеге асырмайды.

Өнім өндіру кезінде біздің кәсіпорындарда қолданылатын материалдар тізімі.

Электр энергиясын өндірген кезде:

Өлшем бірлігі	Жұмсалған материалдар		
	Көлемі		
	2019	2020	2021
Көмір тонна	16 565 570	16 652 949	19 667 845
Мазут тонна	15 746	19 925	14 815
Газ мың м³	38 472	46 370	44 115

Жылу энергиясын өндірген кезде:

Өлшем бірлігі	Жұмсалған материалдар		
	Көлемі		
	2019	2020	2021
Көмір тонна	764 291	1 446 269	898 922
Мазут тонна	2 358	1740	2 913
Газ мың м³	226 580	284 914	268 167

Өнімнің екі түрін өндіру кезінде қосалқы қажеттіліктерге:

Өлшем бірлігі	Жұмсалған материалдар		
	Көлемі		
	2019	2020	2021
Бензин т	3 570	3 656	3 721
ДО т	28 586	34 662	33 471

«Самұрық-Энерго» АҚ өнімі – бұл жылу және электр энергиясы, сондай-ақ энергетикалық көмір, тиісінше, экологиялық таңбалау және буып-түю туралы талаптар шығарылатын өнім түрлеріне қолданылмайды.

Электр және жылу энергиясы отынның қазбалы түрлерін қолдану арқылы өндірілді. Көмірді, газды және мазутты жағу кезінде пайда болатын химиялық реакциялар тиісті бақылау болмаған жағдайда қоршаған табиғи ортаның қажетті сапасының жоғалуына әкелуі мүмкін бірқатар заттардың табиғи түзілуіне әкеледі. Мұндай бақылау үшін Қазақстанда табиғатты қорғау және табиғи ресурстар құқығы түріндегі мемлекеттік реттеу жүйесі жұмыс істейді (толығырақ «Экологиялық санат» бөлімінде).

2021 жылы Компанияның өнімнің денсаулық пен қауіпсіздікке әсеріне қатысты қолданыстағы заңнама талаптарына сәйкес келмеу жағдайлары тіркелген жоқ.

«САМУРЫҚ-ЭНЕРГО» АҚ-НЫҢ «ЖАСЫЛ» ЭКОНОМИКАНЫ ДАМУҒА ҚОСҚАН ҮЛЕСІ

Компания қағидаларды жоспарлы және үздіксіз ұстануды және орнықты даму саласындағы стандарттардың талаптарына сәйкестікті ұстанады. ESG қағидаларын енгізуді қамтамасыз ететін негізгі факторлардың бірі жасыл қаржыландыру тетігі болып табылады.

«Жасыл» қаржы – бұл экологиялық таза, энергия тиімді және төмен көміртекті жобаларды іске асыруға бағытталған қаржы құралдары. «Жасыл» қаржыландырудың негізгі құралдары – «жасыл» облигациялар, жеңілдетілген несиелер, «жасыл» жобаларға субсидиялар және басқалар. Аталған қаржы құралдары «жасыл» жобаларды дамыту үшін қажет. Бүгінгі таңда Қазақстанда «жасыл» қаржы-

ландыру құралдарын шығару үшін қажетті құқықтық орта қалыптастырылды, оның ішінде «жасыл» жобалардың таксономиясы енгізілді, «жасыл» облигациялар, «жасыл» кредиттер және басқа да қаржы құралдарын қоса алғанда, жасыл қаржыландырудың заңнамалық анықтамасы берілді.

2021 жыл ішінде компания «жасыл» қаржыландыру құралдары арқылы инвестициялар тарту процестерінің ашықтығын қамтамасыз ету мақсатында «жасыл» қаржыландыру саласындағы қағидаларды айқындайтын «жасыл» қаржыландыру саласындағы саясатты әзірледі. Саясатқа сәйкес Қоғам несие өнімдерінің икемділігін сақтау және даму барысында «жасыл» несие нарығының тұтастығын сақтау мақсатында «жасыл» несие нарығының барлық қатысушылары пайдалануға арналған Green Bonds Principles (GBP) және Green Loan Principles (GLP) қағидаларын ұстанады.

2021 жылдың қараша айында Компания «Астана» халықаралық қаржы орталығы – Astana International Exchange қор биржасында 18,4 млрд теңге көлемінде «жасыл» облигациялардың дебюттік шығарылымын жүзеге асырды. Облигацияларды орналастырудан түскен қаражат GBP және GLP қағидаларына сәйкес жасыл қолайлы жобаларды қаржыландыруға бағытталды. Жасыл облигацияларды шығару шеңберінде компания облигациялардың жасыл облигациялар (Second Party Opinion) қағидаларына сәйкестігі туралы тәуелсіз қорытынды алды.

КЛИМАТТЫҢ ӨЗГЕРУІНЕ БАЙЛАНЫСТЫ «САМҰРЫҚ-ЭНЕРГО» АҚ ҚЫЗМЕТІ ҮШІН ҚАРЖЫЛЫҚ АСПЕКТІЛЕР ЖӘНЕ ӨЗГЕ ДЕ ТӘУЕКЕЛДЕР МЕН МҮМКІНДІКТЕР

Бүкіл әлемде климаттың өзгеру мәселесі туралы бірнеше ондаған жылдар бойы айтылып келеді. Әлемдік қоғамдастықтың осы мәселе бойынша алаңдаушылығына БҰҰ-ның 1992 жылы 180-нен астам ел қол қойған Климаттың өзгеруі туралы негіздемелік конвенциясы (БҰҰ КӨНК) дәлел болып табылады.

Қазақстан, бүкіл әлем сияқты, жаңартылатын энергия көздерін кеңінен пайдалануға энергетикалық көшудің 4 (төртінші) кезеңіне аяқ басты. Экономиканы және халықты қолжетімді энергия ресурстарымен қамтамасыз ету, әлемдік энергия қауіпсіздігін нығайту және қоршаған ортаға антропогендік әсерді азайту бойынша әлемдік қоғамдастық алдында тұрған жаһандық міндеттерді шешуге бағытталған көміртексіздендіру, әртарапандыру және цифрландыру осы кезеңнің негізгі ерекшеліктері болып табылады.

Сонымен қатар, Қазақстандағы шығарындылардың ең ірі көзі елдегі барлық парниктік газдар шығарындыларының шамамен 80%-ын өндіретін энергетикалық сектор болып табылатынын, ал «Самұрық-Энерго» АҚ үлесі шығарындылардың жалпы көлемінің 9%-ын құрайтынын ескере отырып, Компания активтерін көміртексіздендіру мәселесін шешу бүгінгі күні күрделі міндет болып табылады. Компанияның энергияға көшу бағдарламасын қалыптастыру кезінде көміртегі ізін азайту мақсатына қол жеткізу, тұтынушыларға қолжетімді бағамен электр энергиясын сенімді жеткізуді қамтамасыз ету, сондай-ақ орналасқан өңірлерде жұмыс орындарын сақтау арасындағы теңгерімді сақтау өте маңызды.

Сарапшылардың пікірін негізге ала отырып, «Самұрық-Энерго» АҚ ұйымның мәнмәтінін анықтауда және энергияға көшу стратегиясын әзірлеу кезіндегі SWOT-талдауда

климаттық тәуекелді ескереді. Әділдігін айта кету керек, көп жағдайда дамыған елдердің мүмкіндіктері ретінде анықталған көміртексіздендіру бойынша жаһандық үрдістер дамушы елдер үшін көбінесе тәуекелдер мен сын-қатерлер болып табылады. Бір жағынан, дамудың жаһандық трендтерін ұстанудың созылуы қоршаған ортаға антропогендік әсер етумен байланысты әлеуметтік шығындарға және заманауи технологиялар мен қаржылық ресурстарға қол жетімділікті шектеуге әкеледі, бірақ екінші жағынан, ауысуды жеделдету энергиямен жабдықтау сенімділігін қамтамасыз ету қажеттілігімен байланысты проблемалар туралы айтпағанның өзінде экономиканың бәсекеге қабілеттілігін жоғалтуға, индустриясыздандыруға, электр энергиясына бағаның өсуіне, дәстүрлі салаларда жұмыс орындарының қысқаруына әкелуі мүмкін.

Электр энергетикасы саласының экологияға тигізетін әсерінің маңызын сезіне отырып, «Самұрық-Энерго» АҚ көміртегі бейтараптылығына қол жеткізу бойынша мемлекеттің күш-жігерін қолдайды және осы кезеңде өзінің алдына дәстүрлі генерация үлесін сақтау, жұмыс істеп тұрған станцияларды жаңғырту және ЖЭК жобаларын іске асыру, ең озық қолжетімді технологияларды енгізу, сондай-ақ баламалы энергетиканы дамыту арқылы қоршаған ортаға әсерді барынша азайту міндетін қояды.

Компания процестері мен өнімдерінің көміртекті сыйымдылығын төмендету бойынша негізгі бағыттар мен мақсаттар Компанияның Даму стратегиясында, Экологиялық саясатында және «Самұрық-Энерго» АҚ-ның энергияға көшу бағдарламасында көрсетілген.

Климаттың өзгеруі мәселесі бойынша «Самұрық-Энерго» АҚ жағдайына жасалған SWOT-талдау

<h4>С</h4> <h4>КҮШТІ ЖАҚТАРЫ</h4> <ul style="list-style-type: none"> • Компанияның активтерінде ЖЭК пен СЭС-тердің болуы • ЖЭК жобаларын іске асырудағы тәжірибе • Мемлекет пен Қор тарапынан қолдау • Қазақстан Республикасындағы қуаттардың тозуының жалпы деңгейіне қатысты тиімді энергетикалық қуаттар 	<h4>W</h4> <h4>ӘЛСІЗ ЖАҚТАРЫ</h4> <ul style="list-style-type: none"> • Жобаларды салынған капиталға инвестицияларды қайтару деңгейі жеткіліксіз болған жағдайда іске асыру • Компанияның активтерінде отын электр станцияларының болуы • Өндірудің өзіндік құны төмен энергетикалық көмірдің үлкен қорларының болуы • Дәстүрлі нарықтарда Екібастұз көмірін алмастыру себебінен энергетикалық көмірді экспорттық жеткізудің шектеулілігі • Мемлекет тарапынан тарифтерді реттеу • Жабдықтау оңтайлы жүктемені ұстап тұру мүмкіндігінің болмауы (жүктемені КEGOC анықтайды)
<h4>O</h4> <h4>МҮМКІНДІКТЕР</h4> <ul style="list-style-type: none"> • ПГ-ны азайту саласындағы ЖЭК және ОҚТ жобаларына инвестициялар тарту • Стратегиялық әріптеспен бірлесіп ЖЭК-генерацияны, оның ішінде парниктік газдарды азайту, көміртекті тұту және сақтау саласындағы технологияларды дамыту (CCS). • «Таза» көмір бағытындағы технологияларды дамыту, оның ішінде байыту есебінен 	<h4>T</h4> <h4>ҚАУІПТЕР</h4> <ul style="list-style-type: none"> • Экономиканы «көгалдандыруға» ықпал етпейтін жобаларды қаржыландыруды азайту бойынша жаһандық тренд • Байланысты өндіруді сақтау және кеңейту. • Кешенді экологиялық рұқсаттарға (КЭР) көшуден бас тартқан жағдайда эмиссия үшін төлемдерді 2, 4, 8 есе ұлғайту тәуекелі • Парниктік газдар шығарындыларына квота тапшылығы тәуекелі, соның салдарынан оларды биржада сатып алу, әкімшілік айыппұлдар • Көміртекті көп қажет ететін технологияларға инвестициялардың жұмсалуды • Тарифтің төмен болуы салдарынан инвестициялардың өтелмеуі • ПГ шығарындыларын азайту талаптарын қатайту • СЭС ағынының өзгеруі және климаттың өзгеруінің орын алатын басқа да салдарлар (ұзақ мерзімді перспектива)

03.2 «Экономикалық» санат

«САМҰРЫҚ-ЭНЕРГО» АҚ-НЫҢ 2022–2060 ЖЫЛДАРҒА АРНАЛҒАН ЭНЕРГЕТИКАЛЫҚ АУЫСУ БАҒДАРЛАМАСЫ

Климаттың өзгеруіне қарсы күрес саласындағы жаһандық үрдістер энергетикалық ауысудың негізгі драйверлеріне айналды, оның ішінде:

- 2015 жылғы желтоқсанда Біріккен Ұлттар Ұйымының Климаттың өзгеруі туралы негіздемелік конвенциясы тараптарының XXI конференциясында қабылданған, бүкіл әлем мемлекеттеріне парниктік газдар шығарындыларын азиаты ынталандыруға және сол арқылы жер атмосферасы температурасының өсуін 2^oC-ден аспайтын деңгейде тежеуге үлес қосуға арналған Париж келісімі.
- Халықаралық және көміртекті реттеу және «Еуропаның жасыл пактісі» (European Green Deal) шеңберінде ЕО-да «Carbon Border Adjustment Mechanism» (CBAM) трансшекаралық көміртегі тетігін енгізу. Бұл тетіктің ЕО сауда серіктестері, оның ішінде Қазақстан үшін де елеулі салдарлары болмақ. Сәтті іске асырылған жағдайда, 2023 жылғы 1 қаңтарда бастапқы енгізілгеннен кейін, CBAM парниктік газдар шығарындылары үшін шекаралық алымдарды енгізудің алғашқы мысалы болады.
- 2021 жылғы 01 шілдеден бастап ҚР Экологиялық кодексің қа-таңдату, осы құжат шеңберінде атмосфераға парниктік газдар шығарындылары бойынша талаптар күшейтілді және ҚР шыға-рындыларын сату жүйесі енгізілді.
- 2021 жылғы 1 қыркүйектегі Қазақстан халқына арналған кезекті жыл сайынғы Жолдау, онда Мемлекет Басшысы Қасым-Жомарт Тоқаев өнеркәсіпті, экономиканы экологияландыру жағына қа-рай бағытталған жаһандық тренді атап өтті және 2060 жылға қарай көміртегі бейтараптығына қол жеткізу міндетін айқында-ды.
- Біріккен Ұлттар Ұйымының орнықты дамуының жаһандық 17 мақсатына, оның ішінде климаттың өзгеруіне қарсы күреске және қоршаған ортаны қорғауға бағытталған мақсаттарға бе-йілділігі.

«Самұрық-Энерго» АҚ құрамына электр энергиясын дәстүрлі отын (газ, көмір) арқылы өндіретін үш ірі энергия өндіруші ұйым – «ЕГРЭС-1» ЖШС, «СЭГРЭС-2» АҚ және «АлЭС» АҚ кіреді, сондай-ақ көмірді ашық тәсілмен өндіруді жүзеге асыратын әлемдегі ең ірі кәсіпорындардың бірі – «Богатырь Көмір» ЖШС кіреді.

Көмір стратегиялық ресурс болып табылады, және ең қол жетімді, арзан және сәйкесінше сұранысқа ие энергия көзі. Еліміздегі көмір саласы Қазақстанда электр энергиясының шамамен 70%-ының өндірілуін қамтамасыз етеді, сондай-ақ халықтың және коммунал-дық-тұрмыстық сектордың отынға қажеттілігін толық қанағаттан-дырып отыр.

Алдағы онжылдықтарда дәстүрлі энергия көздері елдің энергетика-лық жүйесінде маңызды рөл атқар бермек. Компания активтеріндегі дәстүрлі генерацияның басым үлесін ескере отырып, отынның қаз-балы түрлерін пайдаланудағы CO₂ шығарындыларын азайту Компа-ния қызметінің негізгі бағыты болып табылады.

Электр энергетикасы саласының экологияға әсерінің маңыз-дылығын түсіне отырып, «Самұрық-Энерго» АҚ көміртегі бейтарап-тылығына қол жеткізу бойынша мемлекеттің күш-жігерін қолдайды және осы кезеңде дәстүрлі генерация үлесін сақтау, жұмыс істеп тұрған станцияларды жаңғырту және ЖЭК жобаларын іске асыру, ең озық қолжетімді технологияларды енгізу, сондай-ақ баламалы эне-ргетиканы дамыту жолымен қоршаған ортаға әсерді барынша азайту міндетін алдына қойып отыр.

Бүгінгі таңда компанияда энергияға ауысу бағдарламасының жоба-сы әзірленді. «Самұрық-Энерго» АҚ-ның энергияға ауысу бағдарла-масын (бұдан әрі – Бағдарлама) іске асыру мемлекеттің экология-лық саясаты саласындағы ұзақ мерзімді сипаттағы шешімдерді келісу және негіздеу бойынша мүдделі министрліктер мен сарапшы-лар қоғамдастығының құзыретін кеңейтуді талап етеді. Бағдарлама-ның өз еліміз үшін ғана емес, халықаралық маңызы да бар.

Болашақта Бағдарлама көптеген нақты шешімдер мен әрекеттер негізінде қолдау табуы тиіс. Қазіргі уақытта сценарийлерді ескере отырып, дамудың негізгі бағыттары қалыптасты. Сонымен қатар, технологияларды дамыту, жаңа экотрендтер және заңнаманың өз-геруі бойынша жаңа ақпарат алу (көміртегі офсеттерінің есептері, трансшекаралық көміртегі салығы, таксономия және т. б.) келешек-те Бағдарламаны өзектіндіруге ықпал ететін болады.

1 БАЛАМАЛЫ ЭНЕРГЕТИКА
Бұл бағыт ЖЭК жобаларын іске асыруды, баламалы энергетиканы (атом, сутегі, геотермалдық) дамыту саласында жан-жақты зерттеулер жүргізуді, көлікте эко-технологияларды қолдану мүмкіндіктерін және т. б. қамтиды.

3 ЖЕЛІЛІК ИНФРАҚҰРЫЛЫМ ЖӘНЕ РЕТТЕУ
Осы бағыт шеңберінде Smart Grid желілерін жаңғырту және енгізу, электр энергиясын шоғырландыру және сақтау жүйелері, маневрлік генерацияны дамыту бойынша іс-шаралар көзделген. Осының барлығы энергиямен жабдықтаудың сенімділігі мен сапасын едәуір арттыруға, өндірістік процестердің шығындарын және қоршаған ортаға әсерді азайтуға мүмкіндік береді.

БАҒДАРЛАМАНЫҢ МАҚСАТЫ
2060 жылға қарай Компания бойынша көміртегі ізін азайту
Мақсатқа жету үшін Компанияны дамытудың бес бағыты анықталды

4 ШЫҒАРЫНДЫЛАРДЫ БАСҚАРУ
Оған көміртегін ұстау және сақтау (CCUS) сияқты CO₂ шығарындыларының деңгейін төмендетуге мүмкіндік беретін қоғамның дәстүрлі генерациясының қолданыстағы объектілерінде инновациялық технологияларды енгізу жөніндегі іс-шаралар, энергия тиімділігі мен энергия үнемдеуді арттыру жөніндегі іс-шаралар, сондай-ақ орман Климаттық жобаны іске асыру кіреді.

2 ДӘСТҮРЛІ ЭНЕРГЕТИКА
Алматы қаласында ЖЭС газдандыру арқылы CO₂ шығарындыларын азайту.

5 ҚОЛДАУШЫ ІС-ШАРАЛАР
Бұл бағыт көміртегі ізін азайту жөніндегі іс-шараларды іске асыру мүмкіндігін, халықаралық стандарттар мен экология саласындағы ҚР заңнамасының талаптарына сәйкестігін қамтамасыз ету үшін қажетті шаралар кешенін біріктіреді. Мұндай іс-шаралар ESG қағидаттарын енгізу, цифрландыруды дамыту, ҚР нормативтік-құқықтық базасын жетілдіру бойынша ұсыныстарды зерделеу және әзірлеу, сондай-ақ ЖЭК жобаларын дамытуға қосымша қаржыландыру көздерін тарту үшін «жасыл» қаржыландыру құралдарын қолдану болады.

«ЭКОЛОГИЯЛЫҚ» САНАТ

«Жасыл экономикаға» көшудің жаһандық тренді, стейкхолдерлерге қойылатын соңғы кезде тұрақты өсі үстіндегі ESG-талаптары Компания алдына сын-қатерлермен қатар электр энергетикасы нарығында төмен көміртекті экономикаға көшу бағытындағы негізгі жауапты буын болу мүмкіндігін де алға тартып отыр. Компания жаңартылатын энергия көздерін дамытуға, атмосфераға шығарындыларды барынша азайтуға және экожүйені жақсартуға ықпал ете отырып, Ұлттық экономика құрылымына өз үлесін қосуға ұмтылады.

«ТАЛАПТАРҒА СӘЙКЕСТІК» АСПЕКТІСІ

Қазақстандағы ең ірі электр энергетикалық холдинг бола отырып, «Самұрық-Энерго» АҚ компанияның тұрақты дамуындағы экологиялық аспектінің маңыздылығын түсінеді. Қоршаған ортаны қорғау және ресурстарды ұтымды пайдалану Компания мен оның еншілес және бағынысты ұйымдарының қызметінде маңызды рөл атқарады.

ҚР Экологиялық кодексі негізінде «Самұрық-Энерго» АҚ-ның еншілес компанияларының негізгі өндірістік қызметі арнайы табиғат пайдалану ретінде жіктеледі және тиісті талаптар мен нормативтермен реттеледі. Осылайша әрбір еншілес және бағынысты компания алынған экологиялық рұқсат пен табиғатты пайдаланудың басқа да арнайы шарттары шеңберінде қоршаған табиғи ортаға өзінің әсері үшін жауапты болады.

ҚР экологиялық заңнамасы табиғат пайдаланушыларды экономикалық ынталандырушы тетіктерді пайдалана отырып, қоршаған ортаға әсерін төмендетуге ынталандырады. Мәселен, 02.01.2021 жылы Қазақстан Республикасының жаңа экологиялық кодексі бекітілді, онда «ластаушы төлейді» қағидаты қайта қаралды және айтарлықтай күшейтілді.

Қоршаған ортаны қорғау бағытында біз бірінші кезекте Қазақстанда қолданылатын заңнамалық талаптар мен нормаларды ұстанамыз, бірақ бұл ретте бірқатар энергия үнемдеу, материал үнемдеу және табиғат қорғау іс-шараларын дәйекті іске асыра отырып, дамыған елдердің неғұрлым қатаң нормативтеріне сәйкес келуге ұмтыламыз.

Басқарушылық тәсіл

Қолда бар тәжірибені және қолданылатын технологиялардың ерекшелігін, отынның қолжетімді түрлерін, климатымыздың ерекшеліктерін, сондай-ақ орнықты даму тұжырымдамасына тән бірқатар басқа да ынталандырушы, кейде тежеуші факторларды ескере отырып, біз Компанияның даму стратегиясының бір бөлігі болып табылатын кешенді ұзақ мерзімді бағдарлама ретінде экологиялық саясатты әзірледік.

Кешенді өндірістік қауіпсіздіктің бір бөлігі саналатын экологиялық қауіпсіздікті басқару үшін «Самұрық-Энерго» АҚ компаниялар тобында корпоративтік басқару жүйесінің құрамдас бөлігі және қаржылық емес тәуекелдерді басқару жүйесінің маңызды бөлігі болып табылатын экологиялық менеджмент жүйесі (ЭМЖ) құрылды. «Самұрық-Энерго» АҚ-дағы ЭМЖ тәуелсіз консультанттарды тарта отырып, үздік әлемдік практикаларға сәйкестік деңгейіне қарай тұрақты түрде бағаланып отырады және біртіндеп жетілдірілу үстінде. Қоғамның өндірістік қызметті жүзеге асыратын барлық ЕТҮ-ларында ISO 14001 «Экологиялық менеджмент» стандарты енгізілді.

Бекітілген Стратегияға сәйкес Компания қолданыстағы технологияларды жаңғырту және жаңартылатын энергия көздерін пайдалану арқылы өндірістік қызметтің қоршаған ортаға әсерін қысқартуға қол жеткізуді жоспарлап отыр.

Профилактикалық шаралар ретінде өндірістік экологиялық бақылау арқылы өндірістік процестердің тиімділігіне тұрақты экологиялық бағалау жүргізіледі. Бақылау қоршаған ортаға эмиссиялар деңгейін, зиянды өндірістік факторларды өлшеуге және есептеуге негізделген. Қоршаған ортаның өндірістік мониторингі Қазақстан Республикасының техникалық реттеу саласындағы заңнамасында белгіленген тәртіппен аккредиттелген тәуелсіз зертханаларды тарта отырып жүргізіледі. Өндірістік мониторинг нысаны Атмосфералық ауа, жерүсті және жерасты сулары, топырақ болып табылады.

Сонымен қатар, апатты жағдайларда ҚР заңнамасының талаптарына сәйкес міндетті экологиялық сақтандыру және жою қорларының болуы қарастырылған.

Басқарушылық тәсілді бағалау

Жаңа технологияларға ерекше көңіл бөлінеді: ЖЭК дамыту, мазутсыз тұтану және басқа да энергия тиімді технологиялар.

2013 жылдан бастап Қоғам ЖЭК және СЭС секторында бірнеше инвестициялық жобаларды табысты іске асырды: қуаты 300 МВт «Мойнақ СЭС» АҚ, қуаты 45 МВт Бірінші жел электр станциясы, 2 МВт күн электр станциясы, қуаты 126 МВт дейін ұлғайтылған «Шардара СЭС» АҚ-ны жаңғырту.

Қазақстандағы көмірдің ауқымды қорын және оның баға түріндегі тартымдылығын ескере отырып, оның экологиялық сипаттамаларын жақсарту бағытындағы инновациялық технологияларды дамытуды қолдау орынды. Осы мақсатта қоғам «Назарбаев Университеті» АҚ-мен ынтымақтастықта «Таза көмір технологиялары» ғылыми зертханасын құрды.

2021 жылы Компания тұрақты даму саласындағы бастамаларды іске асыру жұмыстарын жалғастырды, оған экология саласындағы бастамалар кірді: Энергия тиімділігі, Материалдарды, энергияны және суды тиімді пайдалану, Экологиялық міндеттемелерге сәйкестік: парниктік газ шығарындыларын азайту, атмосфераға тарайтын ластаушы заттардың шығарындыларын азайту, қоршаған ортаны қорғауға арналған жалпы шығындар мен инвестициялар.

Бұдан басқа, Компания табиғатты қорғау іс-шараларының кешенді бағдарламасын іске асыруда, бұл бағдарлама 2021 жылдың қорытындысы бойынша мынадай нәтижелерді көрсетті:

- ▶ қоршаған ортаға зиян келтірген төтенше жағдайлардың болмауы: Есепті кезеңде авариялық төгінділер мен ағындылар, соның ішінде мұнай, қалдықтар, отындар, химиялық заттар мен химиялық реагенттер және зақымданған басқа заттардың қоршаған ортаға зиян келтіру фактілері орын алған жоқ;
- ▶ ЖЭК және СЭС-те «таза энергия» өндіру үлесі – компаниялар тобындағы жалпы өндіру көлемінің 6,7% құрады;
- ▶ УРУТ-тардың төмендеуі және ГРЭС-1 өндіру үлесінің ұлғаюы арқасында атмосфералық ауаға ластаушы заттардың үлестік шығарылымы 2020 жылғы көрсеткішпен салыстырғанда 4%-ға қысқарды, бұл жерде ГРЭС-1 станциясының экологиялық көрсеткіштері «Самұрық-Энерго» АҚ тобының басқа көмір станцияларына қарағанда жақсы екендігін ескеру қажет.

Елеулі айыппұлдардың ақшалай мәні және экологиялық заңнама мен нормативтік талаптарды сақтамағаны үшін салынған қаржылық емес санкциялардың жалпы саны

Қоршаған ортаға келтірілетін залалдың алдын алу үшін заңнамада инспекторлық экологиялық тексерулер көздел-

03.3 «Экологиялық» санат

ген, олардың нәтижелері бойынша заңнама талаптарын бұзғаны үшін айыппұлдар қойылуы мүмкін. 2021 жылы 4 инспекторлық тексеру жүргізілді – «ГРЭС-1» ЖШС-да 2 рет, «ГРЭС-2» АҚ, «АлЭС» АҚ нысандарында бір реттен. Кейбір заңнамалық актілер талаптарын бұзушылықтар анықтал-

ды, айыппұлдар сомасы 56 млн теңгені құрады. Барлық айыппұлдар толық төленді, мердігерлік ұйымдардың қызметіне байланысты бұзушылықтар өз бетінше төленді. Түзету шаралары орындалды.

	Өлшем бірлігі	Сомасы		
		2019	2020	2021
елеулі айыппұлдардың ақшалай сомасы	мың теңге	4 751	14 448	56 000
қаржылық емес санкцияларды қолдану жағдайларының саны	–	0	20	0
дауларды шешу тетіктері арқылы қозғалған істер	–	–	3	–

Қоршаған ортаны қорғауға арналған жалпы шығыстар мен инвестициялар, түрлеріне қарай бөлінген

Компания табиғатты қорғау іс-шараларының мынадай аспектілерді қамтитын кешенді бағдарламасын іске асырады:

- ▶ атмосфералық ауаны қорғау;
- ▶ парниктік газдарды азайту;
- ▶ күл үйінділерін қалпына келтіру;
- ▶ қалдықтарды басқару;
- ▶ су ресурстарын қорғау және ұтымды пайдалану;
- ▶ басқару жүйелері мен озық қауіпсіз технологияларды енгізу;

- ▶ ғылыми-зерттеу, іздестіру және басқа да жұмыстар;
- ▶ экологиялық оқыту және насихаттау.

Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасына сәйкес, «Самұрық-Энерго» АҚ компаниялар тобында уәкілетті органмен келісілген қоршаған ортаны қорғау жөніндегі іс-шаралар жоспары бар, оны орындау арнайы табиғатты пайдаланудың міндетті шарты болып табылады.

	Өлшем бірлігі	Сомасы		
		2019	2020	2021
қалдықтарды өңдеуге және шығарындыларды, төгінділерді тазартуға, сондай-ақ қоршаған ортаға келтірілген залалды жоюға байланысты шығындар	мың теңге	4 242 256	5 604 706	5 972 610,75
қоршаған ортаға және экологиялық менеджмент жүйесіне тигізетін әсерді болдырмаумен байланысты шығындар		373 908	286 567	256 816,36

Болашақтың мәлімдемесі

«Самұрық-Энерго» АҚ 2022–2031 жылдарға арналған жаңартылған міндеттерді бекітіп, Даму стратегиясын өзектендірді. Осыған сәйкес, «Самұрық-Энерго» АҚ-ның Қоршаған ортаны қорғау саласындағы дамуының негізгі басым бағыттары төмендегіше айқындалды:

1. «Самұрық-Энерго» АҚ экономикасын декарбонизациялау, оның ішінде ЖЭК мен ГЭС-те электр энергиясын өндіру үлесін ұлғайту, ЖЭК-ті пайдалана отырып жобаларды

іске асыру, таза технологияларды қолдауды жандандыру, Алматы қаласындағы электр энергетикасы кешенінің көмір департаменттерін газдандыру;

2. экологиялық және экономикалық тұрғыдан ең үздік технологияларды іздестіру мен енгізуді қамтитын экологиялық тұрақтылықты қамтамасыз ету: 1-санаттағы кәсіпорындарда шығарындылар көзінде мониторингтің автоматтандырылған жүйелерін орнату, ГРЭС объектілерінде шаң ұстау жүйелерін орнату, жабдықтарды жаңғырту және жаңарту, жұмыстың оңтайлы режимдерін

жүргізу, ықтимал авариялық жағдайларды анықтау және алдын алу және т. б.;

3. су ресурстарын қорғау саласындағы әсерлерді барынша азайту, оның ішінде тұщы суды тұтыну көлемін азайту, бірнеше рет және қайта пайдаланылатын су үлесін ұлғайту, сарқынды суларды ағызу көлемін және сарқынды сулардағы зиянды заттардың шоғырлануын азайту;
4. қоршаған ортаға әсерді бағалау бағытында көзделген іс-шараларды жақсарту арқылы жануарлар мен өсімдіктер әлеміне әсерді азайту;
5. ірі тоннажды қалдықтар мен тұтыну қалдықтарын басқару саласындағы іс-шараларды жетілдіру;
6. энергия үнемдеу және энергия тиімділігі бағдарламасын іске асыру;
7. экологиялық менеджмент жүйесін жетілдіру.

«Самұрық-Энерго» АҚ жабдықтарды жаңғырту, жаңа инвестициялық жобаларды іске асыру кезінде қазіргі заманғы технологияларды қолдану есебінен қоршаған ортаға теріс әсерді төмендетуге баса назар аударып отыр. Қоршаған ортаға ұқыпты қарау мәдениетін дамыту арқылы, ESG саласында халықаралық рейтингтерді иелену арқылы кешенді тәсілді енгізу, сондай-ақ экологиялық әсерді мониторингтеу үшін цифрлық технологияларды қолдану жоспарлануда. Қазақстанның электр энергетикасы саласын дамытудың негізгі басымдықтарын ескере отырып, Компания таза көмір және басқа да ең озық қолжетімді технологияларды, сондай-ақ шығарындыларды ұстап қалу технологияларын дамытуға және қолдануға ұмтылатын болады.

Компания «Жасыл» экономика қағидаттарының қатаң сақталуын қамтамасыз етеді және Қазақстан Республикасының «жасыл экономикаға» көшу жөніндегі тұжырымдамасының іс-шаралары мен индикаторларын іске асыруды жүзеге асырады.

«СУ ЖӘНЕ АҒЫНДЫ СУЛАР» АСПЕКТІСІ

Су – бірегей зат және жер бетіндегі барлық тіршіліктің ажырамас бөлігі. Сонымен қатар, су адам өміріне қажетті өнімдерді өндіруде көптеген технологиялық процестерде қолданылады.

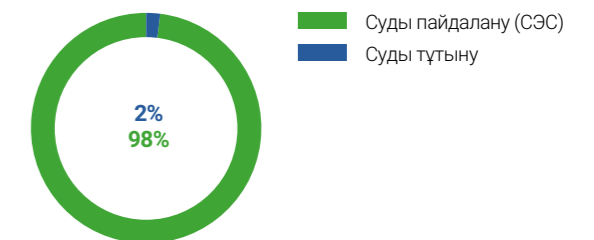
Энергетика саласында суды пайдаланылуға аса зор мән беріледі: «Самұрық-Энерго» АҚ компаниялар тобында су гидро- және бу турбиналары үшін қозғаушы күш ретінде ғана емес, сонымен қатар су қоймаларын толықтыру және басқа технологиялық процестердегі шығындарды өтеу үшін, күл жағажайларын суару үшін, күл үйінділеріндегі су деңгейін ұстап тұру үшін, сондай-ақ қызметкерлердің коммуналдық-тұрмыстық мұқтаждықтары үшін де қолданылады.

«Самұрық-Энерго» АҚ-ның су ресурстарын қорғау саласындағы негізгі мақсаттары мыналар болып табылады:

- ▶ тұщы суды тұтыну көлемін төмендету;
- ▶ бірнеше рет және қайта пайдаланылатын су үлесін ұлғайту;
- ▶ сарқынды суларды ағызу көлемін және сарқынды сулардағы зиянды заттардың шоғырлануын азайту.

«Самұрық-Энерго» АҚ портфелінде су электр станциялары мен жылу электр станцияларының бар екенін ескере отырып, су пайдаланудағы іс-қимылды тиісінше суды пайдалану және суды тұтыну деп жіктейміз. Бұл ретте алынатын су көлемінің 98% ГЭС-терде суды пайдалану санатына, ал 2% суды тұтынуға жатады. «Самұрық-Энерго» АҚ компаниялар тобы су ресурстары тапшы өңірлерде суды тұтыну қызметін ұсынумен айналыспайды.

СУДЫ ЖИНАУ

03.3 «Экологиялық» санат

Басқарушылық тәсіл

Сумен табиғи ресурс ретінде әрекеттесу

«Самұрық-Энерго» АҚ-ның компаниялар тобында суды пайдалану және суды тұтыну Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасына сәйкес реттеледі және бақылауға алынады. «Самұрық-Энерго» АҚ-ның еншілес компаниялары су жинауды уәкілетті мемлекеттік органдармен келісіліп әзірленген жобалар мен нормативтерге сәйкес өндірістік мұқтаждарға негізделген көлемде жүзеге асырады.

Осылайша, технологиялық қажеттіліктерге арналған судың негізгі көздері: Шарын өзені және Бестөбе су қоймасы (Мойнақ ГЭС), Сырдария өзені мен Шардара су қоймасы (Шардара ГЭС), Қ.Сәтпаев атындағы арна (Болат Нұржанов атындағы «Екібастұз ГРЭС-1» ЖШС, «Екібастұз ГРЭС-2 станциясы» АҚ), Шідерті арнасы («Екібастұз ГРЭС-2» АҚ) Үлкен Алматы көлі және Үлкен Алматы өзені бассейні (Каскад ГЭС), Қапшағай су қоймасы (Қапшағай ГЭС) болып табылады.

Суды үнемдеу мақсатында Екібастұз станцияларында толтырылатын салқындатқыш су қоймалары және тура ағынды гидравликалық күл шығару жүйесі бар техникалық сумен жабдықтаудың айналымдық жүйелері, сондай-ақ Алматы станцияларындағы күл үйінділерінен сарқынды суларды қайтадан пайдалану және градирнялары бар айналымдық салқындату жүйелері қолданылады.

Суды ағызып жіберумен байланысты әсерді басқару

«Самұрық-Энерго» АҚ компаниялар тобының өндірістік кәсіпорындарының ағынды суы өнеркәсіптік және шаруашылық-тұрмыстық ағынды сулардан тұрады. Ағынды сулардың негізгі көлемі өнеркәсіптік ағынды сулар болып табылады, олар табиғи объектілерге тасталмайды. Олар күл және қож қалдықтарын күл үйінділеріне шығару үшін гидротасы-мал ретінде қолданылады.

Ағынды суларда ластаушы заттар құрамының рұқсат етілген нормативтері және олардың көлемі заңнамамен белгіленеді. Ағызылғанға дейін ағынды сулар бекітілген санитарлық-гигиеналық нормаларға сәйкес тиісті тазартудан өткізіледі.

Сонымен қатар, жер үсті сулары ортасына, сарқынды суларға бақылау, бақылау ұңғымаларының желісі арқылы судың және жер асты суларының температуралық режимінің өзгеру процестеріне мониторинг, ТӨҚ жүйесінің жабдықтары мен құбырларына жөндеу тұрақты жүргізіледі.

Басқарушылық тәсілді бағалау

		Су жинау			Су тапшылығы бар аудандар
		Барлық аудандар, мегалитрлер			
		2019	2020	2021	
44 917	46 260				
Су көздерінен жиналатын су көлемі	жерүсті су объектілерінен (барлығы)	11 924 598	10 473 288	9 165 293	жоқ
	тұщы су (жалпы еріген қатты заттардың ≤1,000 мг/л)	11 924 598	10 473 288	9 165 293	жоқ
	басқа су (жалпы еріген қатты заттардың >1,000 мг/л)	0	0	0	жоқ
	жерасты көздерінен (барлығы)	6 630	6 061	5 379	жоқ
	тұщы су (жалпы еріген қатты заттардың ≤1,000 мг/л)	0	0	0	жоқ
	басқа су (жалпы еріген қатты заттардың >1,000 мг/л)	6 630	6 061	5 379	жоқ
	теңіз суы (барлығы)	0	0	0	жоқ
	тұщы су (жалпы еріген қатты заттардың ≤1,000 мг/л)	0	0	0	жоқ
	басқа су (жалпы еріген қатты заттардың >1,000 мг/л)	0	0	0	жоқ
	жер қабатының суы (барлығы)	0	0	0	жоқ
	тұщы су (жалпы еріген қатты заттардың ≤1,000 мг/л)	0	0	0	жоқ
	басқа су (жалпы еріген қатты заттардың >1,000 мг/л)	0	0	0	жоқ
	сумен жабдықтаудың муниципалды және басқа жүйелерінен	44 917	36 227	40 084	жоқ
	тұщы су (жалпы еріген қатты заттардың ≤1,000 мг/л)	44 917	36 227	40 084	жоқ
	басқа су (>1,000 мг/л жалпы еріген қатты заттардың)	0	0	0	жоқ
	Сумен жабдықтаудың муниципалды және басқа жүйелерінен жиналған судың жалпы көлемі	жер үсті	44 917	40 084	40 084
жер асты		0	0	0	жоқ
мұхитты		0	0	0	жоқ
қабатты		0	0	0	жоқ
Жиналатын судың жалпы көлемі		11 976 439	10 515 575	9 210 756	

03.3 «Экологиялық» санат

		Төгінді			Су тапшылығы бар аудандар
		Барлық аудандар, мегалитрлер			
		2019	2020	2021	
Түрлері бойынша төгінділер	Жерүсті	73 751,3	75 313	81 489	нет
	Жерасты	0	0	0	нет
	Теңіз	0	0	0	нет
	Сумен жабдықтаудың муниципалды және басқа жүйелері (барлығы)	0	0	0	нет
	Басқа ұйымдарға пайдалануға берілген ағынды сулардың көлемі	0	0	0	нет
Жалпы төгінді		73 751,3	75 313	81 489	нет
Тазарту деңгейі бойынша ағынды сулар	Тазартылмаған				нет
	p/x талап етілгенге дейін				нет
	к/б талап етілгенге дейін				нет
	басқа	73 751,3	75 313	81 489	нет
		Суды тұтыну			Су тапшылығы бар аудандар
		Барлық аудандар, мегалитрлер			
		2019	2020	2021	
Суды тұтыну	Суды тұтынудың жалпы көлемі	198 438	201 229	216 756	жоқ
		Суды пайдалану			Су тапшылығы бар аудандар
		Барлық аудандар, мегалитрлер			
		2019	2020	2021	
Суды пайдалану	Суды пайдаланудың жалпы көлемі	11 778 000	10 317 737	8 994 000	жоқ
		Өндірістегі су тиімділігі			Су тапшылығы бар аудандар
		Барлық аудандар м³/кВтс			
		2019	2020	2021	
Су тиімділігі	Шығарылатын өнімнің бір бірлігіне жұмсалатын су көлемі	0,396	0,335	0,336	

Есепті кезеңдегі бірнеше рет пайдаланылатын және қайта пайдаланылатын судың үлесі және жалпы көлемі

	Өлшем бірлігі	Көлемі		
		2019	2020	2021
Жинап алынатын су көлемі	мың м³	11 976 439	12 395 614	9 210 756
Бірнеше рет және қайта пайдаланылатын су көлемі	мың м³	3 212 285	3 098 904	3 548 556
Бірнеше рет және қайта пайдаланылатын су үлесі	%	26,8	25	38,5

«БИОАЛУАНТҮРЛІЛІК» АСПЕКТІСІ

«Самұрық-Энерго» АҚ портфелінде ЖЭС, ЖЭК және АЭК бар екенін ескере отырып, Компания «Биоалуантүрлілік» аспектісін осы активтерге қатысты маңызды деп бағалайды. Алайда, біз «Самұрық-Энерго» АҚ-ның отын станциялары мен «Богатырь Көмір» ЖШС көмір кеніштері елді мекендер шегінде немесе өнеркәсіптік аумақтарда орналасқандықтан, сондай-ақ осы өндірістік объектілерді жобалау кезінде табиғатты қорғау шешімдері ретінде құрылыс аумағы биоалуантүрлілігінің жұтаңдығын ескергендіктен, олар жабайы өсімдіктер мен жануарлар дүниесіне тікелей теріс әсер етпейді деп санаймыз.

Осылайша, «Самұрық-Энерго» АҚ еншілес компанияларының қызметі орнитофаунаға, ихтиофаунаға және басқа да тұщы су экожүйелеріне, сондай-ақ Шардара СЭС, Мойнақ СЭС, СЭС каскады, Қапшағай СЭС, БЖЭС және АЖК әсер ету аймақтары шегіндегі жағалау аймақтарының флорасы мен фаунасына теріс әсер етуі мүмкін.

Басқару тәсілі

«Самұрық-Энерго» АҚ компаниялар тобында биоалуантүрлілікке теріс әсерді азайту үшін өндірістік қызметті жоспарлау кезінде қоршаған ортаға, оның ішінде өсімдіктер мен жануарлар әлеміне тигізетін әсерге бағалау жүргізіледі. ҚОӘБ рәсімі Қазақстан Республикасының заңнамасымен реттеледі. Сондай-ақ кәсіпорындарды одан әрі пайдалану процесінде өсімдіктер мен жануарлар әлеміне әсер ету мониторингі регламенттелген.

Басқару тәсілін бағалау

«БЖЭС» ЖШС жел паркі жобасында жел энергетикалық қондырғыларының жануарлар әлеміне тигізетін әсерін азайту көзделген – жарықпен ластану жанды тіршілік иелерінің биоритмдерін бұзуға әкелетінін ескере отырып, түнгі уақытта ЖЭҚ-пен жарықтандыру тек габаритті оттарды пайдаланғанға дейін мейлінше азайтылады.

«АЖК» АҚ-да электр тогының соғуынан ӘЖ-де құстардың өліп қалу жағдайларын мейлінше азайту үшін оқшауланған сымдармен жарақтандыра отырып, желілерді қайта жаңарту жүргізілуде.

Сондай-ақ, Қазақ балық шаруашылығы ғылыми – зерттеу институтының ұсынысы бойынша, балықты қорғау шарасы ретінде турбиналық су таратқыштар алдындағы су жинағышқа жақын жерде қараңғы түскен кезде су бетін прожекторлармен жарықтандыру жүзеге асырылады, осылайша жарықтың түсуі балықты үркітеді. Балықтардың еркін қозғалуы үшін бос суды төгуге арналған шүмектер (БСТШ) жабдықталған. Сондай-ақ су және жерүсті (жағалаудағы) экожүйелерге тигізетін әсерді азайту үшін су электр станцияларының жұмыс режимдері ҚР Экология, геология және табиғи ресурстар министрлігінің Су ресурстары комитетімен, әкімдіктермен, сондай-ақ ЕҚТА басшылығымен (мысалы, Мойнақ СЭС жағдайында) келісіледі.

Өсімдіктер мен жануарлар әлеміне тигізетін әсерге мониторинг жүргізу үшін СЭС-тер мен ЖЭС-терде визуалды далалық бақылаулар жүргізіледі.

Қорғалған немесе қалпына келтірілген мекендеу ортасы

2021 жылы «Самұрық-Энерго» АҚ қандай да бір арнайы санитарлық немесе экологиялық режимі немесе ерекше қорғалатын табиғи аумақтар мәртебесі бар аумақтарда өндірістік қызметті жүзеге асырған жоқ.

03.3 «Экологиялық» санат

Пайдалану учаскесі	Географиялық жағдайы	Қорғалатын аймаққа немесе қорғалатын аудандар шегінен тыс биоалуантүрлілік құндылығы жоғары ауданға қатысты жағдай	Операцияның түрі	Қорғалатын аумақтың немесе қорғалатын аумақ шегінен тыс биоалуантүрлілік құндылығы жоғары аймақтың белгісімен сипатталатын биоалуантүрліліктің мәні	Аумақты басқару мәртебесі/ санаты
«БЖЭС» ЖШС	Ерейментау қ., Ақмола обл.	45 км қашықтықта Бұйратау мемлекеттік ұлттық табиғи паркі орналасқан	Электр энергиясын өндіру	Ерейментау тауларында Қазақстанның Қызыл кітабына енгізілген 2 құс түрі мекендейді (қорым бүркіті және дала бүркіті). Алайда, құстар автожолдар мен теміржол бойындағы ойпаңдар мен орман алқабына көп шоғырланған, бұл ЖЭС-те орнатылған ЖЭҚ-дан алыс орналасқан. Объектіні пайдалануға берген сәттен бастап ЖЭҚ қалақшаларына соқтығысу жағдайлары тіркелген жоқ.	Табиғи парк
«Мойнақ СЭС» АҚ	Алматы облысы	Мойнақ СЭС-інен 55 км қашықтықта Шарын өзенінің ағысымен төмен қарай Шарын ұлттық паркі орналасқан	Электр энергиясын өндіру	«Мойнақ СЭС» АҚ Қазақстандағы БҰҰДБ сарапшыларымен Шарын өзенінің төменгі ағысында сақталған шаған тоғайын сақтау жобасы бойынша бірлесіп жұмыс істейді.	Табиғи парк

«ШЫҒАРЫНДЫЛАР АСПЕКТІСІ»

«Самұрық-Энерго» АҚ үшін өзінің ЖЭС-терінің өндірістік қызметінің атмосфералық ауаға тигізетін әсерінің аспектісі басқа экологиялық аспектілермен салыстырғанда анағұрлым маңызды болып табылады. «Самұрық-Энерго» АҚ компаниялар тобының электр энергиясының негізгі бөлігі (2021 жылы – 93,3%) қазбалы отын түрлерін пайдалана отырып өндіріледі, соның салдарынан атмосфералық ауаны ластайтын түтін газдары түзіледі. Сонымен қатар, отынды жағу кезінде пайда болатын химиялық реакциялар салдарынан климаттың өзгеруіне әсер ететін парниктік газдар ауаға енеді.

Парниктік газдар шығарындыларын азайтуға қатысты басқару тәсілі

«Самұрық-Энерго» АҚ климаттық мәселелерге де байыпты қарайды: процестер мен өнімдердің көміртекті сыйымдылығын азайту бойынша негізгі бағыттар мен мақсаттар Компанияның Даму стратегиясында және экологиялық саясатында көрсетілген. Компанияның стратегиялық мақсаттарына ЖЭК пен СЭС-ті дамыту жатады, барлық жерде энергия менеджменті жүйелері енгізілген, энергия тиімділігі мен энергия үнемдеуді арттыру бойынша ауқымды бағдарламалар әзірленді.

Бұдан басқа, «Самұрық-Энерго» АҚ-ның «Екібастұз ГРЭС-1» ЖШС, «Екібастұз ГРЭС-2 станциясы» АҚ, «АлЭС» АҚ және «Богатырь Көмір» ЖШС сияқты ЕТҰ-лары квоталанатын қондырғылар болып табылады және олардың ПГ шығарындыларына квоталар саудасының ұлттық жүйесі шеңберінде ПГ шығарындыларын азайту бойынша міндеттемелері бар.

Маңызды ластаушы заттардың шығарындыларына қатысты басқару тәсілі

Компаниядағы ластаушы заттар шығарындыларының негізгі көздері I санаттағы отын станциялары болып табылады. Азот тотықтары, күкірт тотықтары, көміртегі тотығы, шаң (күл) ЖЭС-ке тән маркерлік ластаушы заттар болып табылады.

Станцияларды жобалау кезінде қабылданған экологиялық шешімдердің тиімділігі мен дұрыстығы оларды пайдалану жылдарының ұзақтығымен өлшенеді. Ұлттық маңызы бар Екібастұз станцияларын салу орнын таңдау кездейсоқ емес – отын көзіне жақын болуы қамтамасыз етілді, бұл көмір тасымалдаудың тигізетін жағымсыз әсерін азайтады, түтін құбырлары биіктігіне, желдің рельефі мен бағытын ескере отырып орналасуына, тұрғын аудандардан қашықтығына байланысты ЛЗ таралуының оңтайлы жағдайлары қамтамасыз етілді.

Жұртшылық пен уәкілетті органдардың пікірін ескере отырып, қалалық агломерацияда орналасқан Алматы станцияларында қазірдің өзінде газға ауыстырылған ЖЭО-1 және БЖК-ге қосымша ЖЭО-2,3 нысандарын газға көшіру жоспарлануда.

Атмосфералық ауаға қатысты эмиссия экологиялық заңнамамен қатаң реттеледі. ЛЗ шығарындылары уәкілетті мемлекеттік органдармен келісілген және арнайы рұқсат беру құжаттарында регламенттелген әзірленген жобалар мен нормативтерге сәйкес өндірістік процестермен негізделген көлемде жүргізіледі.

Күл шығарындыларын мейлінше азайту үшін күлтұтқыш технологиялар: Екібастұз ГРЭС-інде электр сүзгіштер, ал Алматы ЖЭО-да жаңа буын эмульгаторлары қолданыла-

ды. Азот тотықтарының түзілуін басу үшін төмен эмиссиялық қыздырғыштар қолданылады, жоғары қысымды жылытқыштар мен турбина буының 4-іріктеуінен қуат алатын турбо-қоректік сорғыларды қолданудың арқасында режимдер реттеледі.

Шекті рұқсат етілетін шығарындылар нормативтерінің сақталуына тұрақты өндірістік экологиялық бақылау және бақылаушы орган алдында тұрақты есептілік жүргізіледі.

Басқару тәсілін бағалау

2021 жылдың қорытындысы бойынша топтың жаңартылатын энергия көздері (ЖЭК) объектілерінің электр энергиясын өндіру көлемі шамамен 336 млн кВтс құрады, осылайша ЖЭК нарығындағы «Самұрық-Энерго» АҚ-ның үлесі шамамен 10%-ды құрады.

Үкіметтің 2021 жылғы 10 шілдедегі кеңейтілген кеңесі барысында Қазақстан Республикасы Президентінің «Алматы ЖЭО-2 нысанын жаңғырту жобасын іске асыруға кірісу және 2023 жылы бірінші кезеңді аяқтау» туралы берген тапсырмасын орындау мақсатында «АлЭС» АҚ жобаның ТЭН-ін әзірледі және оған Мемлекеттік сараптаманың оң қорытындысы алынды. Сонымен қатар, белгіленген қуатты 450 МВт-ға дейін ұлғайта отырып, Алматы ЖЭО-3 нысанын қайта құру жобасын іске асыру жоспарлануда.

2021 жылдың қорытындысы бойынша Компаниялар тобы:

- ▶ қоршаған ортаға зиян келтіретін авариялық жағдайлардың болмауына;
- ▶ ЖЭК және СЭС-те «таза энергия» өндіру үлесі – компаниялар тобының жалпы өндіру көлемінің 8,7%-ға жетуіне;
- ▶ экологиялық көрсеткіштері «Самұрық-Энерго» АҚ тобының басқа көмір станцияларына қарағанда жақсы болатын ЖЭК және СЭС, газбен жұмыс істейтін ЖЭО-1, сондай-ақ ГРЭС-1 нысандарының өндіру үлесінің ұлғаюына байланысты атмосфералық ауаға ластаушы заттардың үлестік шығарылымы 2019 жылғы көрсеткішпен салыстырғанда 3,5%-ға қысқаруына қол жеткізді

03.3 «Экологиялық» санат

Парниктік газдардың тікелей шығарындылары

Өлшем бірлігі	көлемі		
	2019	2020	2021
көміртегінің қос тотығы	31 593	33 413,98	32 920,447
метан мың тонна	353,850	341,6	347,123
азоттың шала тотығы	0,275	0,296	15,425

Қазақстан Республикасының заңнамасы парниктік газдардың жанама шығарындыларын міндетті бағалауды талап етпейді, алайда біз парниктік газдар шығарындыларының көрсетілген көлемдері парниктік газдардың жалпы шығарындыларының 95%-ын, оның ішінде «Самұрық-Энерго» АҚ

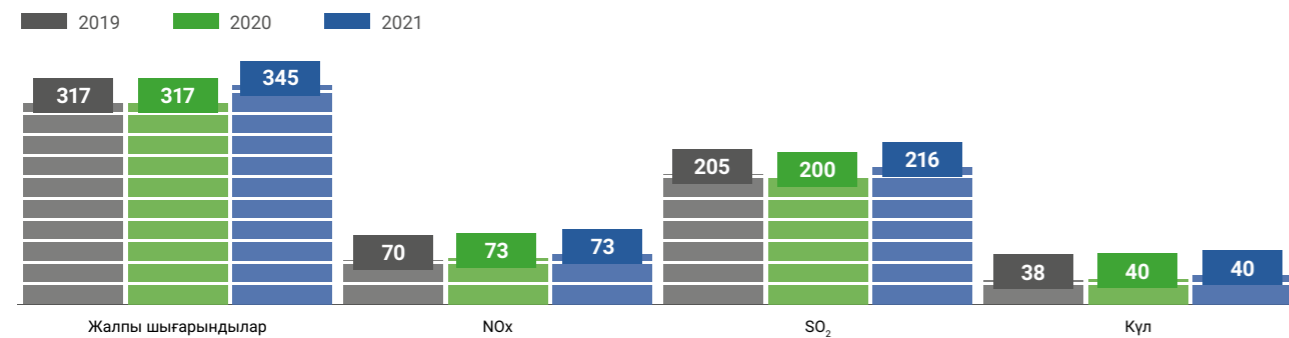
компаниялар тобының жанама (Score 1 және 2) шығарындыларын қамтиды деп ойлаймыз, өйткені тікелей шығарындыларды есептеу кезінде ЕТҰ-ның меншікті энергетикалық қажеттіліктері ескеріледі.

ОБЗ шығарындылары және өзге де шығарындылар

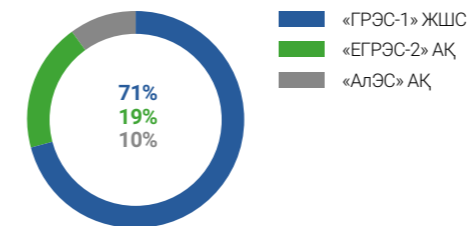
Өлшем бірлігі	көлемі		
	2019	2020	2021
ОБЗ өндіру көлемі	-	-	-
ОБЗ импортының көлемі	-	-	-
ОБЗ экспортының көлемі	-	-	-
Кетпейтін органикалық ластауыштар (КОЛ)	-	-	-
ЖТҚ тонна	261,6	261,4	260,77

Ластауыш заттардың шығарындылары

«САМУРЫҚ-ЭНЕРГО» АҚ КОМПАНИЯЛАР ТОБЫ БОЙЫНША ЖАЛПЫ ШЫҒАРЫНДЫЛАР КӨЛЕМІ

ЕТҰ-ЛАРДЫҢ КОМПАНИЯНЫҢ ЖИЫНТЫҚ ШЫҒАРЫНДЫЛАРЫНА ҚОСҚАН ҮЛЕСІ «ГЕНЕРАЦИЯ» СЕКТОРЫ 2021 ЖЫЛ

«ҚАЛДЫҚТАР» АСПЕКТІСІ

«Самұрық-Энерго» АҚ ЕТҰ-лары экологиялық, санитарлық-эпидемиологиялық талаптарды және қалдықтардың жекелеген түрлерімен жұмыс істеу саласындағы стандарттардың талаптарын сақтауға ұмтылатын өнімдерді өндіру процесі сөзсіз қалдықтардың пайда болуымен байланысты болады.

«Самұрық-Энерго» АҚ-ның ірі ЕТҰ-ларының қызметінің ерекшелігін ескере отырып, өндіріс қалдықтары ірі тонналы – ЖЭС-тегі күл-қож қалдықтары мен «Богатырь Көмір» ЖШС-ның көмір кесіктеріндегі аршыма жыныстарға жатады. Қалдықтардың бұл түрлері қауіпті емес және қалдықтардың жалпы көлемінің басым бөлігін құрайды.

Қалдықтардың басқа түрлері тұтыну қалдықтары ретінде жіктеледі. Оларға қатысты бөлек жинау және одан әрі қайта өңдеуге немесе кәдеге жаратуға беру жөніндегі шаралар көзделген.

Басқару тәсілі

Табиғатты қорғау заңнамасының талаптарына сәйкес Қазақстанда қалдықтарды орналастыру көлемі нормаланды. Тұтыну қалдықтарына қатысты арнайы жабдықталған орындарда бөлек жинау және уақытша сақтау жөніндегі талаптар қолданылады, сондай-ақ полигондарда көму үшін қолайсыз қалдықтардың түрлері айқындалған.

Осылайша, қайта пайдалануға және кейіннен заңды және жеке тұлғаларға бере отырып, қайталама шикізатқа жатқызуға жарамды қалдықтардың түрлері айқындалады. «Самұрық-Энерго» АҚ ЕТҰ-ларында мұндай қалдықтарға макулатура, картон және қағаз қалдықтары, пластик және пластмасса қалдықтары, құрамында сынабы бар шамдар, түсті және қара металл сынықтары, электрондық және электр жабдығы, аккумуляторлар, шиналар және олардың фрагменттері және басқа да қауіпті қалдықтар жатады.

Айналым түрлері мен әдістері бойынша бөлінген қалдықтардың жалпы салмағы

Өлшем бірлігі	Массасы		
	2019	2020	2021
1 Барлық пайда болған қалдықтар, олардың ішінде	75 476	97 513,5	88 841,030
2 қауіпті	20	21,3	19,76
3 қауіпсіз	75 456	97 492,2	88 821,267

03.3 «Экологиялық» санат

Басқару тәсілін бағалау

«Самұрық-Энерго» АҚ компаниялар тобы бойынша өндіріс қалдықтарын орналастыру барынша қауіпсіз тәсілмен жүзеге асырылады.

«Богатырь Көмір» ЖШС-ның іргелес аумақтарға теріс әсерін азайту мақсатында сыртқы үйінділерде аршыма жыныстарды көму көлемін қысқарту бойынша жұмыстар жүргізілуде, ол үшін ішкі үйінділер ретінде «Северный» және «Богатырь» кесіктерінің ішкі өңделген кеңістігін пайдалану бойынша жобалар әзірленуде. Үйінділерге жиналатын құрамында көмір бар жыныстардың өздігінен жануын болдырмау және тотықтырғыш процестердің алдын алу үшін үйінділерін төгу және үйінділер шатырын тығыздау бойынша инертті жыныстармен оқшаулау жөніндегі іс-шаралар орындалады.

ЖЭС-тің күл-қож қалдықтары шаңды басу жөніндегі іс-шараларды қамтамасыз ете отырып, күл үйінділерінде – Екі-бастұз ГРЭС-інде су кемерінің астында, ал Алматы станцияларында топырақ қабатымен жабылған және көпжылдық шөптер мен бұталар отырғызылған бірегей құрамдастырылған технология бойынша көміледі. Жыл сайын күл үйінділерінің пайдаланылған бөліктеріне рекультивация жүргізіледі. Жалпы, компанияның су электр станциялары мен ЖЭК объектілерін дамытуы да өнім бірлігіне шаққандағы КҚҚ түзілуінің төмендеуіне ықпал етеді.

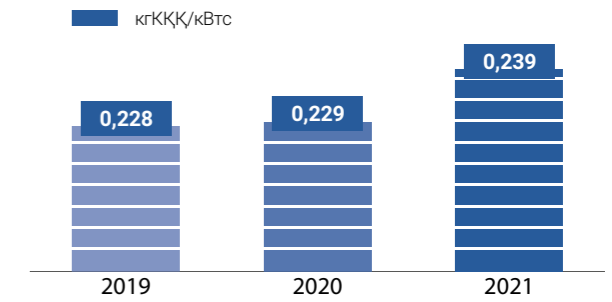
Сонымен қатар, өндіріс қалдықтарын басқару жөніндегі іс-шараларға күл-қожды кәдеге жарату да жатады, олар автомобиль жолдарын тұрғызуда, сондай-ақ құрылыс материалдарын өндіруде қолданылады.

2021 жылы кәдеге жаратуға 17,5 мың тоннаға жуық құрғақ күл жіберілді. Алайда КҚҚ-ға шикізат ретінде сұраныс төмен.

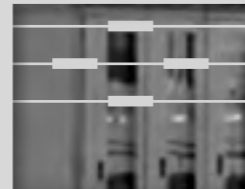
КҚҚ ШИКІЗАТ РЕТІНДЕ СҰРАНЫСЫ

ОТЫН ӨНДІРУ СЕКТОРЫ БОЙЫНША КҚҚ ТҮЗІЛУІНІҢ МЕНШІКТІ КӨРСЕТКІШІ

«ӘЛЕУМЕТТІК» САНАТ

Кадр саясаты Компанияның Даму Стратегиясының мақсаттарына негізделген және стратегиялық бастамаларды барынша тиімді іске асыруға ықпал етуге бағытталған.

Кадр саясаты персоналды басқару саласындағы негізгі құжат болып табылады және адами әлеуетті дамытуға бағдарланған, сондай-ақ стратегия шеңберінде көзделген іс-шараларды табысты іске асыру үшін персоналдың құзыреттерін дамыту қажеттілігін айқындайды.

Персоналды басқару саясаты қызметкерлер үшін тартымды жағдайлар жасауға және қатысатын өңірлерде негізгі және неғұрлым беделді жұмыс берушілердің бірі болуға бағытталған.

Кадр саясатының миссиясы

Компанияның болашақтағы ұзақ мерзімді стратегиялық мақсаттарына қол жеткізу және нарықта бәсекелес басымдықты қамтамасыз ету үшін адам ресурстарының күш-жігерін біріктіру.

Кадр саясатын пайымдау

Әрбір қызметкердің құндылықтарымен үйлесетін, адам әлеуетінің өсуіне және бизнестің қарқынды дамуына ықпал ететін бірыңғай тиімді корпоративтік мәдениет.

HR функциясының стратегиялық рөлі, ең алдымен, болашақта еңбек ресурстарын сандық және сапалық тұрғыдан жоспарлауынан көрінеді.

Компанияның кадр саясаты тұрақты даму қағидаттарына негізделген – бұл мүдделі тараптардың мүдделерін құрмет-

теу, адам құқықтарын сақтау, ашықтық, есептілік, ашықтық, заңдылық, этикалық мінез-құлық, жеке мысал, сыбайлас жемқорлыққа төзеушілік, мүдделер қақтығысына жол бермеу, жұмысқа орналасу кезінде тең мүмкіндіктер беру, кемсітушіліктің болмауы, жыныстық қол сұғушылыққа жол бермеу және басқалар.

Компания 2019 жылғы 7 наурызда «БҰҰ-әйелдер» серіктестігі және Біріккен Ұлттар Ұйымының Жаһандық шарты шеңберінде әзірленген «Әйелдердің құқықтары мен мүмкіндіктерін кеңейту қағидаттарын» қолдау туралы өтінішке қол қойды.

Компания Адам құқықтары саласындағы саясатты дамытуды және әйелдердің құқықтары мен мүмкіндіктерін кеңейте отырып, жұмыс орнындағы гендерлік теңдікке жәрдемдесумен байланысты түйінді сәттерге назар аударуды мақсат етеді. Осы мәлімдемеге қол қою компанияның орнықты дамудың негізгі элементі ретінде гендерлік теңдік қағидаттарына бейімділігін, сондай-ақ әйелдер мен еркектерге тең мүмкіндіктер беретін ұйымдардың неғұрлым табысты және үздік нәтижелерге қол жеткізетініне сенімін көрсетеді.

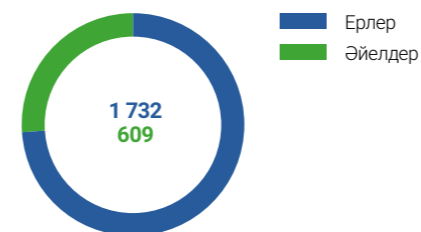
«Самұрық-Энерго» АҚ Қазақстан Республикасы аумағындағы ірі жұмыс берушілер қатарына енеді. 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша, Компания қызметкерлерінің тізімдік саны 17 645 адамды құрады.

«Самұрық-Энерго» АҚ компаниялар тобының кадрлық құрамы соңғы жылдары тұрақты болып қалып отырып, қызметкерлердің орташа жұмыс өтілі – 13 жыл.

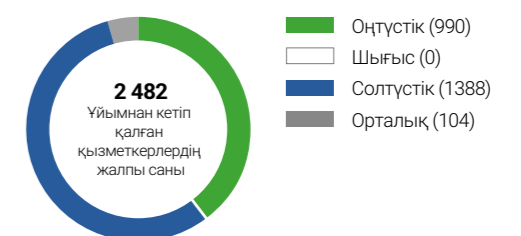
Есептік кезеңде жұмыспен толық қамтылған қызметкерлердің үлесі 100%-ды құрады.

2021 жылы «Самұрық-Энерго» АҚ компаниялар тобы бойынша 2 341 адам қабылданды

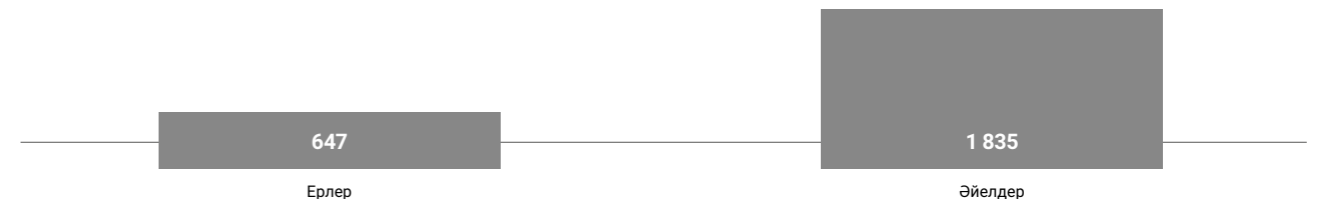
САНЫ

2021 Ж. ӨҢІРЛЕР БОЙЫНША БӨЛГЕНДЕ КАДРЛАР ТҰРАҚТАМАУШЫЛЫҒЫ

2021 Ж. ЖЫНЫСЫ БОЙЫНША БӨЛГЕНДЕ КАДРЛАР ТҰРАҚТАМАУШЫЛЫҒЫ

«Самұрық-Энерго» АҚ қызметінің өндірістік ерекшелігіне байланысты негізгі өндірістік учаскелерге ер адамдар көбірек тартылған, олардың үлесі 2021 жылы қызметкерлердің жалпы санының 74%-ын құрады.

«Самұрық-Энерго» АҚ «БҰҰ – Әйелдер» серіктестігі мен Біріккен Ұлттар Ұйымы Жаһандық шартының аясында әзірленген Әйелдердің құқықтары мен мүмкіндіктерін кеңейтудің 7 қағидатын қолдайды. Бұл құжат орнықты дамудың негізгі элементі ретінде гендерлік теңдік қағидаттарын ұстанатыны-

на, сонымен қатар әйелдер мен ерлерге тең мүмкіндіктер беретін компаниялардың неғұрлым табысты болатынына және жақсы нәтижелерге қол жеткізетініне сенеді. Осы қойылған мақсатқа қол жеткізу үшін Компанияда Іс-шаралар жоспары қабылданды.

Есептік кезеңде маңызды аймақтардағы жергілікті халық өкілдерінің арасынан жалданған басшы қызметкерлердің үлесі 100% құрады.

03.3 «Әлеуметтік» санат

Қызметкерлер құрамы

№	Көрсеткіш	Қызметкерлер	Үлесі
1.	Қызметкерлердің 2021 жылдың аяғындағы жалпы саны (тізімдік)	17 645	
2.	Жынысы		
2.1.	Ер адамдар	13 061	74%
2.2.	Әйелдер	4 584	26%
3.	Азшылық топтары (нәсілдік/этникалық, діни, мүмкіндіктері шектеулі)	17 645	
3.1.	Қазақтар	11 167	62%
3.2.	Орыстар	4 402	26%
3.3.	Украиндар	608	4%
3.4.	Ұйғырлар	345	2%
3.5.	Татарлар	324	2%
3.6.	Немістер	230	1%
3.7.	Белорустар	123	1%
3.8.	Корейлер	54	0,3%
3.9.	Басқалар	392	3%
4.	Жас топтары (қызметкерлердің орташа жасы – 38 жас)	17 645	
4.1.	30 жасқа дейін	2 632	17%
4.2.	30-дан 50 жасқа дейін	9 711	53%
4.3.	50 жастан жоғары	5 302	30%

2021 жылы кадрлардың тұрақсыздық коэффициенті 10%-ды құрады. Негізгі себептері – басқа жерде неғұрлым жоғары жалақы алу перспективасы, мансаптық және кәсіби даму мен оқытудың болмауы.

Қызметтің ерекшелігіне байланысты «Самұрық-Энерго» АҚ компаниялар тобында мәжбүрлі еңбек және балаларды пайдалану, сондай-ақ жас қызметкерлердің қауіпті жұмысты орындау тәуекелі жоқ.

Ішкі таланттарды ұстап қалу және кәсібилігі жоғары кадрларды тарту, сондай-ақ «Адам капиталының» сапасын арттыру үшін Компания меритократия және ашықтық қағидаттарына сәйкес қызметкерлерді іріктеу мен таңдаудың маңыздылығын арттыруды, сондай-ақ ішкі құзыреттерді дамытуды, «Жас-Өркен» және «Цифрлық жаз» жобаларын іске асыруға қатысуды қамтамасыз етеді.

Мұндай тәсіл бизнесті дамытуға, нақты нәтижелерге қол жеткізуге және Компанияның тұрақты дамуына қажетті құзыреттер мен дағдыларды жинақтауға ықпал етеді.

Компания қызметке қатысты басқа да елеулі өзгерістер туындаған кезде, оның ішінде еңбек шартын бұзған кезде қолданыстағы заңнаманы қатаң сақтайды, қызметкерлерді кемінде бір ай бұрын жазбаша хабардар етеді.

Осылайша, Компания қызметкерлер үшін тартымды жағдайлар жасауды және қатысатын өңірлерде негізгі және неғұрлым беделді жұмыс берушілердің бірі болу міндетін көздейді. Осы мақсат шеңберінде HR брендингі дамыту жөніндегі жұмыс, оның ішінде EVP (жұмыс берушінің құндылық ұсынысы) қалыптастыру тәсілін бекіту, сондай-ақ «Самұрық-Энерго» АҚ EVP-ны құру жөніндегі жол картасын (іс-шаралар жоспарын) бекіту жалғасатын болады.

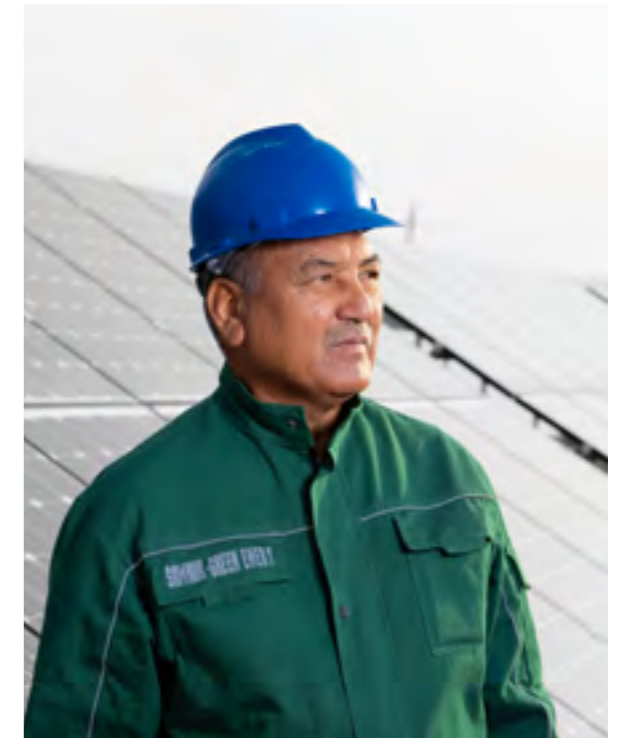
ESG қағидаттарын енгізу шеңберінде және 2022-2031 жылдарға арналған Даму стратегиясына сәйкес «Самұрық-Энерго» АҚ-ны әлеуметтік аспектіде дамытудың негізгі басым бағыттары мыналар болып табылады:

1. әлеуметтік жауапкершілік деңгейін арттыру, БҰҰ Жаһандық шартының қағидаттарын ұстану;
2. жоғары этикалық стандарттарды енгізу, құндылықтар жүйесін дамыту және сенімге негізделген корпоративтік мәдениетті қалыптастыру, адами капиталды инвестициялау және кәсіби даму;
3. Компанияда әлеуметтік кепілдіктер мен әлеуметтік тұрақтылықты қамтамасыз ету (қызметкерлердің тартылуын арттыру, әлеуметтік әріптестік және әлеуметтік жауапкершілік қағидаты негізінде әлеуметтік-еңбек қатынастарын реттеу);
4. әлеуметтік қорғалуы (кемсітушілік жағдайларын болдырмау, адам құқықтарын сақтауды бұзу жағдайларын болдырмау, тең құқықтар мен мүмкіндіктер);
5. гендерлік теңдік қағидаттарын ілгерілету (жұмыс күші құрамындағы әйелдер санын ұлғайту, басшы лауазымдардағы әйелдердің оңтайлы санын қамтамасыз ету, кадр резерві құрамындағы әйелдер санын ұлғайту);
6. кадрлардың тұрақтамауын бақылау. Ішкі таланттарды ұстау және кәсіби біліктілігі жоғары кадрларды тарту (таланттарды басқару, ішкі құзыреттерді дамыту);
7. HR брендингін дамыту;
8. кәсіптік денсаулық пен еңбек қауіпсіздігінің менеджменті жүйесін жақсарту және оның нәтижелерін арттыру (неғұрлым ауыр зардаптарға (өлім жағдайларына, аварияларға) жол бермеу мақсатында іске асырылатын инциденттер бойынша есептердің ашықтығын арттыру, қызметкерлерді еңбекті қорғауды басқару жүйесіне тарту және халықаралық стандарттарды пайдалана отырып, еңбекті қорғауды басқару жүйесін бақылаудың тиімділігін арттыру арқылы қауіпсіздік мәдениетін арттыру.

«САМУРЫҚ-ЭНЕРГО» АҚ ҚҰНДЫЛЫҚТАРЫ

«Самұрық-Энерго» АҚ қызметкерлердің еңбек жағдайларын, қауіпсіздік шараларын және адамдардың әл-ауқатын арттыру үшін басқа да әлеуметтік аспектілерді ұдайы жақсартуға ұмтылады. Компания өндірістік тәсілдер мен әлеуметтік басымдықтар арасындағы тепе-теңдікті қатысу аймақтарындағы негізгі міндеттердің бірі ретінде қарастырады.

ҚАМҚОРЛЫҚ QAMQORLYQ НАСТАВНИЧЕСТВО

- ▶ Біз әрқашан көмекке келуге және қолдау көрсетуге дайынбыз
- ▶ Біз әріптестерімізбен және серіктестермен сенімді қарым-қатынас жасау үшін ашық әрекет етеміз
- ▶ Біз тәлімгерлікке, тәжірибені сақтауға және беруге дайынбыз

УӘДЕГЕ БЕРІКТІК ЎАДЕГЕ БЕРІКТІК НАДЕЖНОСТЬ

- ▶ Біз үздіксіз және сапалы жұмыс үшін жауапты боламыз
- ▶ Біз болашақ ұрпақ алдында жауап береміз және қоршаған орта мен экологияға ұқыпты қараймыз
- ▶ Біз барлық жерде қауіпсіз, жайлы және бәсекеге қабілетті еңбек жағдайларын жасау үшін жауапты боламыз
- ▶ Біз қабылданған міндеттемелерге адалмыз

АДАЛДЫҚ ADALDYQ СПРАВЕДЛИВОСТЬ

- ▶ Кез келген мәселелерді шешуде біз жағдайды объективті бағалаймыз және әділ әрекет етеміз
- ▶ Біз тең талаптарды қолданамыз және тең мүмкіндіктер береміз
- ▶ Біз өз ой-пікірлеріңізді айтуға және естуге мүмкіндік бері отырып, басқалардың пікірін бағалаймыз

ТӘЖІРИБЕ ТАЈІРИБЕ ПРОФЕССИОНАЛИЗМ

- ▶ Біз қойылған міндеттерге адал қараймыз және жұмыстан ләззат аламыз
- ▶ Біз өз ісінің кәсіпқойларымыз, өзін-өзі жетілдіреміз және нәтижеге қол жеткіземіз
- ▶ Тиімділікті арттыру үшін біз әртүрлі көзқарастарды іздейміз және әртүрлі әдістерді қолданамыз

03.4 «Әлеуметтік» санат

ӨНДІРІСТІК ҚАУІПСІЗДІК ЖӘНЕ ЕҢБЕКТІ ҚОРҒАУ

Компания орнықты даму қағидаттарын басшылыққа ала отырып, өндірістік жарақаттануды төмендету және жұмыскерлердің еңбек жағдайларын жақсарту саясатын жүргізеді.

ESG қағидаттарын әрі қарай енгізу және 2022–2031 жылдарға арналған жаңартылған Даму стратегиясы шеңберінде «Самұрық-Энерго» АҚ дамуының негізгі басым бағыттарының бірі мыналар болып табылады:

1. Кәсіптік денсаулық және еңбек қауіпсіздігі менеджменті жүйесін жақсарту және оның нәтижелерін арттыру (неғұрлым ауыр зардаптарға (өлім жағдайларына, аварияларға) жол бермеу мақсатында іске асырылатын оқыс оқиғалар бойынша есептердің ашықтығын арттыру);
2. Қызметкерлерді еңбекті қорғауды басқару жүйесіне тарта және халықаралық стандарттарды пайдалана отырып, еңбекті қорғауды басқару жүйесін бақылаудың тиімділігін арттыру арқылы қауіпсіздік мәдениетін арттыру.

Компания HSE озық практикалары негізінде мынадай жұмыстарды жүзеге асырады:

- ▶ Трансформациялау бағдарламасы аясында SKE 01.01 «Кешенді қауіпсіздікті басқару жөніндегі жаңа модельді ендіру» жобасы енгізілді;
- ▶ Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау саласындағы оқыс оқиғалар мен бұзушылықтарды тіркеудің бірыңғай автоматтандырылған жүйесінің тұжырымдамасы шеңберінде «Қауіпсіз өндіріс» пилоттық жобасы іске асырылуда;
- ▶ «Тиімділікті басқаруды визуалдандыру» пилоттық жобасы енгізілді;
- ▶ Менеджмент жүйелерінің аудиттері, шамадан тыс белсенділік, сондай-ақ жүйенің ішкі жаттықтырушылығы тақырыптары бойынша қауіпсіздік және еңбекті қорғау саласы қызметкерлерін оқыту жүргізілуде, Компанияның және оның еншілес ұйымдарының жоғары басшылығы үшін инфосессия өткізілуде;
- ▶ Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау саласында конкурстар өткізілуде;
- ▶ Кәсіпорынның бірінші басшылары үшін ынталандырушы НКҚ ретінде еңбекті және қоршаған ортаны қорғау мәселелерін басқару бойынша іс-шаралар жоспары әзірленуде;
- ▶ Тоқсан сайын Компанияның Басқарма төрағасының басшылығымен еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау мәселелері бойынша қорытынды кеңестер өткізіледі;
- ▶ Тәжірибе алмасу мақсатында алдыңғы қатарлы компаниялармен Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау саласындағы ынтымақтастық туралы меморандумдар жасалды.

Компания тобындағы 2021 жылға арналған Еңбекті және қоршаған ортаны қорғау мәселелерін басқару жөніндегі іс-шаралар жоспарына және Компанияның Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау саласындағы саясатына сәйкес барлық еншілес және тәуелді компанияларда еңбекті қорғау жөніндегі жұмыс жоспарлары әзірленіп, бекітілді, ұйымдастырушылық және алдын алу шаралар кешені өткізілді.

«Самұрық-Энерго» АҚ компанияларының барлық тобы бойынша Қазақстан Республикасы Еңбек кодексінің 203-бабына сәйкес еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау жөніндегі өндірістік кеңестер жұмыс істейді. Оның құрамына тепе-теңдік негізде жұмыс берушінің өкілдері, еңбекті қорғау жөніндегі техникалық инспекторларды қоса алғанда, қызметкерлердің өкілдері кіреді.

Компанияның барлық еншілес және тәуелді ұйымдарында еңбек жағдайлары бойынша жұмыс орындарына аттестаттау жүргізілді. Жұмыс орындарын аттестаттауға сәйкес зиянды және қауіпті еңбек жағдайлары бар жұмыс орындары анықталды. Бұл ретте барлық қызметкерлер тиісті жеңілдіктермен, оның ішінде ҚР заңнамасына сәйкес жеке қорғану құралдарымен және арнайы киіммен қамтамасыз етілген.

Қазақстан Республикасы Еңбек кодексінің 185-бабына сәйкес қауіптілігі жоғары жұмыстарда, машиналармен және механизмдермен байланысты жұмыстарда істейтін жұмыскерлер ауысымға дейінгі және ауысымнан кейінгі медициналық куәландырудан өтеді.

«Самұрық-Энерго» АҚ компаниялар тобы өз қызметкерлері үшін тұрақты негізде вакцина егу шарасын өткізеді, сондай-ақ аурулардың алдын алу мақсатында иммунитетті қолдаудың басқа да түрлерін пайдаланады, ауыратын қызметкерлердің жағдайына мониторинг жүргізеді, Ashyq қосымшасын пайдалану енгізілген. COVID-19-дың таралуына жол бермеу мақсатында алдын алу шаралары қабылданды, кіреберісте жұмысшыларға термометрия жүргізіледі, маска режимі сақталуда.

Компания еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау саласындағы халықаралық стандарттардың, ҚР нормативтік-құқықтық актілерінің, Қоғамның ішкі нормативтік құжаттарының талаптарын сақтау бойынша жоспарлы және жоспардан тыс (кенеттен) тексерулер жүргізу тәжірибесін енгізді. Есепті кезеңде 11 жоспарлы тексеру, 6 жоспардан тыс (кенеттен тексеру) тексеру жүргізілді.

Жүргізілген алдын алу және түзету шараларының көптігіне қарамастан, 2021 жылы еңбек қызметіне байланысты 6 жазатайым оқиға тіркелді: оның ішінде 4-еуі ауыр жағдаймен, 2-еуі жеңіл жағдаймен.

Жарақат атауы	2019 ж.	2020 ж.	2021 ж.
Химиялық күйік, термиялық күйік	2	–	
Соғып алу	1	1	2
Жарақаттық ампутация	–	1	
Электр жарақаттары (термиялық күйіктер)	1	1	
Сынықтар	5	1	3
Бірнеше жарақат (сынықтар, соғып алу, ішкі органдардың жыртылуы)	–	4	1
Көз жарақаты	–	–	
Бас-ми жарақаты, ми шайқалуы	2	–	
Барлығы	11	8	6

2021 жылдың нәтижелері бойынша көрсеткіштер

LTIFR	0,19
FIFR	0
LDR	138,41
Жоғалған күндер коэффициенті	446
Келмеген күндер коэффициенті	115 668
Кәсіби сырқаттанушылық коэффициенті	жоқ

Қызмет барысында табиғи апаттар мен төтенше жағдайлардың алдын алу және жою

«Самұрық-Энерго» АҚ компаниялар тобына кіретін барлық кәсіпорындар алғашқы өрт сөндіру құралдарымен қамтамасыз етілген: тасымалданатын және жылжымалы өрт сөндіргіштермен, өрт крандарымен жабдықталған, ұнтақты құрамы (құм) бар жәшіктермен, сондай-ақ отқа төзімді маталармен (киіз, туырлық және т. б.) қамтамасыз етілген.

Бақылаушы мемлекеттік органдар, «Самұрық-Энерго» АҚ қызметкерлерінің өкілдері, сондай-ақ кәсіпорынның еңбекті қорғау мамандары жоспарлы және жоспардан тыс тексерулер кезінде жарамды өрт сөндіру құралдары мен өндірістік қауіпсіздіктің болуына бақылау жүргізеді.

Компанияда қауіпсіздік техникасы бойынша нұсқаулықтарды, сондай-ақ қызметкерлерді ТЖ кезіндегі іс-қимылдарға оқыту және дайындау қамтамасыз етіледі.

Өндірістік жарақаттанудың алдын алу бойынша қабылданатын шаралар

Өндірістік жарақаттануды азайту үшін «Самұрық-Энерго» АҚ-ның компаниялар тобы бойынша мынадай шаралар қолданылады:

1. Жазатайым оқиғалардың мән-жайлары мен себептері барлық қызметкерлерге хабарланады.
2. Барлық өндірістік персоналға жоспардан тыс нұсқама жүргізіледі.
3. Жазатайым оқиға орын алған бөлімшелердің барлық қызметкерлерінің ТПЕ, ҚТЕ және еңбек қауіпсіздігі мен оны қорғау туралы нұсқаулықтар бойынша білімдеріне кезектен тыс тексеру жүргізіледі.
4. Ай сайын кәсіпорынның бірінші басшыларының қатысуымен Қауіпсіздік техникасы күні өткізіледі. Оны өткізу нәтижелері бойынша анықталған бұзушылықтарды жою жөніндегі шаралар әзірленеді.
5. Еңбек қауіпсіздігі және оны қорғау қызметтері қондырғыларға, ғимараттар мен құрылғыларға, жұмыс орындарына кешенді түрде тексерістер жүргізеді. Кешенді тексеріс қорытындылары бойынша орындау мерзімдері

03.4 «Әлеуметтік» санат

- мен жауапты тұлғалар көрсетіліп, іс-шаралар жоспары әзірленеді.
- Еңбек қауіпсіздігі және оны қорғау мәселелері бойынша Қызметкерлерді оқыту, нұсқамалар беру және білімдерін тексеру қағидаларына сәйкес, барлық өндірістік қызметкерлерге оқыту жүргізіледі.
 - Жөндеу науқаны алдында Компанияның барлық кәсіпорындарда құрылымдық бөлімшелердің наряд беруге, жұмыс басында басшы және өндіруші болуға құқығы бар инженерлік-техникалық қызметкерлеріне жасақты өндірістік жұмыстарға жіберу мен нарядты ресімдеуді дұрыс атқару бойынша практикалық сабақтар қамтылған семинар-кеңестер өткізіледі.
 - Кәсіпорындарда ең кемі бес жылда бір рет жұмыс орындарында еңбек жағдайлары бойынша аттестация жүргізіледі.
 - Ұзақ уақыт пайдаланылу ресурсын тауысқан және өндірістік персонал үшін айтарлықтай қауіп тудыратын жабдықтар жоспарлы түрде ауыстырылады.
 - Қауіпсіздіктің көшбасшылық мінез-құлық аудитін жүргізу тәжірибесі енгізілуде.
 - Қауіптерді сәйкестендіру және тәуекелдерді бағалау мәселелері бойынша персоналға қосымша тренингтерді/оқу өткізуді ескере отырып, жұмыс орындарында тәуекелдер карталарын/тізілімдерін өзектендіру жүргізіледі.

ЫНТАЛАНДЫРУ ЖӘНЕ СЫЙАҚЫ

Компания еңбекке ақы төлеу және ынталандыру бойынша мынадай саясатты ұстанады:

- Компаниядағы барлық қызметкерлер үшін жергілікті жағдайларды ескере отырып, негізгі тұрмыстық қажеттіліктерді қанағаттандыру және белгілі бір кірісті қамтамасыз ету қажеттілігіне сүйене отырып, заңнамада белгіленген ең төменгі сыйақы мөлшерінен асатын деңгейде ең төменгі кепілдендірілген еңбекақы мөлшерін белгілеу;
- тұтыну бағаларының индексі негізінде жалақыны индексстеу;
- еңбек өнімділігінің артуына байланысты жалақыны мерзімді түрде өсіріп отыру;
- қызметкердің жеке еңбек үлесін мейлінше толық ескеру мақсатында икемді сыйақы беру жүйелерін пайдалану;
- қызметкерлерге еңбекақы төлеу және ынталандыру жүйесінің объективтілігі мен бірлігі және оның республикалық деңгейде бәсекеге қабілеттілігі;
- корпоративтік және салалық марапаттармен марапаттау.

«Самұрық-Энерго» АҚ компаниялар тобындағы қызметкерлердің орташа жалақысы 2021 жылы өткен жылдың көрсеткішінен 14%-ға – 273 628 теңгеден 311 652 теңгеге дейін өсті. Өндірістік қызметкерлердің орташа жалақысының өсімі 256 611 теңгеден 292 092 теңгеге дейін 14%-ды, ал әкімшілік қызметкерлердің орташа жалақысы 467 305 теңгеден 535 282 теңгеге дейін 15%-ды құрады.

«Самұрық-Энерго» АҚ компаниялар тобы бойынша ең төменгі жалақы 137 021 теңгені құрайды. Әйелдердің ең төменгі жалақысының ерлердің ең төменгі жалақысына қатынасы 100% құрайды. Жалақы еңбекақы және тарифтік мөлшерлеме сызбасының негізінде белгіленеді.

Жалақы мөлшерін арттыру және инфляциялық процестердің орнын толтыру мақсатында, сондай-ақ жасалған Ұжымдық шарттарға сәйкес, 2020 жылы «Самұрық-Энерго» АҚ компаниялар тобында жалақыны орташа есеппен 5%-ға индексстеу жүзеге асырылды.

Қызметкерлерді ынталандыру мақсатында «Самұрық-Энерго» АҚ олардың сіңірген еңбегін ескере отырып, материалдық емес ынталандыру түрлері мен жанама қосымша материалдық сыйақы беру түрлерін – қызметкерлерді әлеуметтік қорғау бағдарламалары мен қосымша жеңілдіктер беру бағдарламаларын дамытады.

«Самұрық-Энерго» АҚ-да Ұжымдық шартқа сәйкес: үстеме жұмысқа ақы төлеуді, демалыс және мереке күндеріндегі жұмыс ақысын, түнгі уақыттағы үстеме ақыларды, үстеме және қосымша ақыларды, ауыр жұмыстағы, зиянды (ерекше зиянды) жұмыспен айналысатын жұмысшылардың еңбегіне ақы төлеуді, қауіпті еңбек жағдайлары, жыл сайынғы қосымша ақы төленетін еңбек демалысы, баланың туылуына байланысты материалдық көмек, үйлену тойына материалдық көмек және қызметкерлердің мерейтойына байланысты (50, 60 және 70 жас) біржолғы көтермелеу көзделген. Ұжымдық шартқа сәйкес зейнеткерлікке шығуға байланысты еңбек шартын бұзу кезінде жұмысшыларға 3 жалақы мөлшерінде өтемақы төленеді.

Жұмысты білім беру ұйымдарындағы оқумен ұштастыратын жұмысшыларға емтихан немесе нұсқау беруші сессиялары, дипломдық жобаны (жұмысты) дайындау және қорғау, қорытынды емтихандарды тапсыру кезеңіне қосымша демалыс беріледі.

«Самұрық-Энерго» АҚ компаниялар тобындағы жұмысшылардың жұмысын ынталандыру және көтермелеу мақсатында корпоративті мәдениетті дамыту аясында

ерекшеленген қызметкерлерге құрмет көрсетіліп, мемлекеттік, ведомстволық және салалық марапаттары берілді.

2021 жылдың қорытындысы бойынша «Самұрық-Энерго» АҚ компаниялар тобының қызметкерлері мынадай марапаттар мен ынталандыруларға ұсынылды:

- ▶ Қазақстан Республикасының «Құрмет» ордені – 1 қызметкер, Қазақстан Республикасының «Ерен еңбегі үшін» медалі – 3 қызметкер;
- ▶ Қазақстан Республикасы Тәуелсіздігінің 30 жылдығына арналған мерекелік медаль – 35 адам;
- ▶ ГОЭЛРОНЫҢ 100 жылдығына арналған белгі – 141 қызметкер;
- ▶ «KAZENERGY» медалі – 3 қызметкер, «KAZENERGY» Құрмет грамотасы – 5, «KAZENERGY» Алғыс хаты – 7 қызметкер;
- ▶ Қазақстан Республикасы Тәуелсіздігінің 30 жылдығына орай «Самұрық-Қазына» АҚ төсбелгісі – 11 қызметкер, «Самұрық-Қазына» АҚ Құрмет грамотасы – 15 қызметкер;
- ▶ «ТМД-ға еңбек сіңірген энергетик» атағы – 3 қызметкер, ТМД Электр энергетикалық кеңесінің Құрмет грамотасы – 2 қызметкер;
- ▶ «Еңбегі сіңген энергетик. Қазақстан Электр энергетикалық қауымдастығы» – 2 қызметкер, «Құрметті энергетик. Қазақстан Электр энергетикалық қауымдастығы» – 2 қызметкер, «Қазақстан Электр энергетикалық қауымдастығының Құрмет грамотасы» – 6 қызметкер;
- ▶ «Электр энергетикасы саласына қосқан үлесі үшін» медалі, «Еңбек сіңірген энергетик» төсбелгісі, «Құрметті энергетик» төсбелгісі, Қазақстан Республикасы Энергетика министрлігінің Құрмет грамотасы және Қазақстан Республикасы Энергетика министрлігінің Алғыс хаты – 50 қызметкер;
- ▶ «Самұрық-Энерго» АҚ Құрмет грамотасы, «Самұрық-Энерго» АҚ Алғыс хаты – 144 қызметкер.

ДАМУ ЖӘНЕ МАНСАПТЫҚ ӨСУ

Кадр саясатының басымдықтарының бірі персоналды оқыту және дамыту үшін кең мүмкіндіктер беру болып табылады. Қоғам қызметкерлерді оқытуды өндірістік міндеттерді шешу үшін қажетті қызметкерлердің біліктілік деңгейін қамтамасыз ететін тұтас жоба ретінде қарастырады, сондай-ақ Компания мен ЕТҰ қызметкерлерінің адалдығының өсуіне ықпал етеді, ұжымда қолай-

лы әлеуметтік ахуал туғызады және корпоративтік мәдениеттің дамуына тікелей әсер етеді.

Электр энергетикасының ерекшелігі жұмыс істеуге рұқсат беру және кәсіби шеберліктің жоғары деңгейін сақтау үшін кадрларды үнемі даярлау мен қайта даярлауды талап етеді. «Самұрық-Энерго» АҚ компаниялар тобы қызметкерлерді үнемі дамытып, оқытуға ұмтылады. Қызметкерлерді оқыту және дамыту жабдықтардың және жалпы алғанда, компанияның үнемді, авариясыз және тиімді жұмыс істеуін қамтамасыз етудегі табысқа жетудің маңызды факторы болып табылады.

Қоғам компаниялары тобының персоналын дамытудың негізгі бағыттары:

- ▶ «Көшбасшылықты дамыту» бағдарламасы;
- ▶ Жылу электр станцияларының көмір қазанын/бу турбиналарын пайдалану;
- ▶ «Тәлімгерлік», «Ішкі жаттықтырушыларды дайындау» тренингтері;
- ▶ MBA және EMBA бағдарламалары;
- ▶ Ағылшын және мемлекеттік тілдерді оқыту бойынша корпоративтік курстар;
- ▶ Қызметкерлер қызметінің функционалдық бағыты бойынша семинарлар, тренингтер және конференциялар.

«Самұрық-Энерго» АҚ компаниялар тобында қызметкерлерді даярлау, қайта даярлау және біліктілігін арттыру үдерістері жүйеленді.

Сондай-ақ «Самұрық-Энерго» АҚ компаниялар тобы таланттар пулын оқыту және дамыту үшін барлық қажетті жағдайларды жасайды, оның негізгі қағидаты басқару сабақтастығын қамтамасыз ету мақсатында басшы кадрларды мақсатты даярлау, сондай-ақ қызметкерлерге Қоғамның компаниялар тобында даму және мансаптық өсу үшін мүмкіндіктер беру болып табылады.

Көшбасшылықты дамыту бағдарламасы шеңберінде қызметкерлерді оқытудың Күнтізбелік жоспарының орындалуына тұрақты негізде мониторинг жүргізіледі. Компанияны трансформациялаудың Жол картасын іске асыру шеңберінде 2021 жылға арналған міндетті Көшбасшылық бағдарламаны дамыту мақсатында 2021 жылғы 2 ақпандағы №40-Ө бұйрықпен CEO, CEO-1, CEO-2 басшыларын оқытудың Күнтізбелік жоспары бекітілді.

03.4 «Әлеуметтік» санат

2021 жылғы желтоқсанда көшбасшылық бағдарламасы бойынша оқудан CEO – 100%; CEO-1 – 100%; CEO-2 – 100% өтті. «Адамдарды басқару», «Көпшілік алдында сөйлеу», «Стратегиялық менеджмент», «Коучинг дағдылары», «Цифрлық дағдылар», «Өзгерістерді басқару» және «Стратегиялық менеджмент» бағдарламалары бойынша оқыту жүргізілді.

Компаниядағы көшбасшылықты дамыту аясында Тәлімгерлік бағдарламасы әзірленіп, бекітілді. Бұл бағдарлама мынадай мақсаттарға қол жеткізуге көмектеседі:

- ▶ менторлық мәдениетті дамыту;
- ▶ персоналдың тұрақтамауын төмендету;
- ▶ Компания қызметкерлерінің тиімділігін басқару.

2021 жылы Компанияда Ментор мен Ментидің үш жұбы құрылды. Менторлар Ментимен жұмыс істеу кезінде өздерінің күшті және әлсіз жақтарын талдап, өз тәжірибелерімен, білімдерімен бөлісті және сараптаманы Ментиге берді.

Менти Бағдарламаға қатыса отырып, өз әлеуетін барынша іске асырды, Ментордың қолдауына және тәжірибесіне ие болды.

2021 жылы оқудың жалпы құны 306 428 мың теңгені құрады. Оқытылған қызметкерлердің саны 13 873 («Самұрық-Энерго» АҚ-ның компаниялар тобы бойынша санның 79%) құрайды.

керлерді қызметтің тиімділігін арттыру және даму мүмкіндіктері бойынша бағалау және бағыт беру;

- ▶ есепті кезеңдегі мақсаттардың орындалу дәрежесіне мониторинг жүргізу мақсатында тоқсан сайын өткізілетін қызметкерлердің қызметіне аралық шолу.

Бәсекеге қабілеттілікті сақтау және дамыту, сыртқы және ішкі сын-қатерлерге белсенді ден қою, перспективті, жоғары кәсіби және тартылған қызметкерлердің әлеуетін арттыру, өз басқарушы кадрларын тәрбиелеу мақсатында Компания таланттарды басқару және сабақтастық жүйесін дамытады.

«Самұрық-Энерго» АҚ компаниялар тобында негізгі позицияларға орналасу үшін бірыңғай кадрлық резерв қалыптасады және объективтілік, ашықтық, әділдік, еріктілік, тиімділік қағидаттарына негізделген таланттар пулынан іріктеу және тағайындау рәсімдері енгізіледі.

Кадр резервін қалыптастыру және дамыту процесі қызметкерлердің қызметін жыл сайынғы бағалаумен тығыз интеграцияланған, оның нәтижелері бойынша таланттар картасы қалыптастырылады, резервшілерді дамытудың жеке жоспарлары әзірленеді, тартылған тәлімгерлік, тағылымдама бағдарламалары және сабақтастық бағдарламасы дамиды.

Корпоративтік басқаруды дамыту шеңберінде «Самұрық-Энерго» АҚ-ның Директорлар кеңесі және компаниялар тобының басқару органдары басшылық позицияларға сабақтастық жоспарын қалыптастыруға және орындауға көп көңіл бөледі.

«САМУРЫҚ-ЭНЕРГО» АҚ-ДА ӘЛЕУМЕТТІК КЕПІЛДІКТЕР МЕН ӘЛЕУМЕТТІК ТҰРАҚТЫЛЫҚТЫ ҚАМТАМАСЫЗ ЕТУ

Әлеуметтік тұрақтылық пен персоналды қатыстыру көрсеткіштерін жыл сайын өлшеу қызметкерлердің адалдығы мен сенімін, персоналдың әлеуметтік әл-ауқаты мен қатыстырылу деңгейін арттыру, персоналдың еңбек қызметімен байланысты еңбек жағдайлары мен процестерін жақсарту, коммуникация жүйелерін дамыту және кез келген өзгерістер туралы ақпараттандыру шараларын уақытылы қабылдауға мүмкіндік береді.

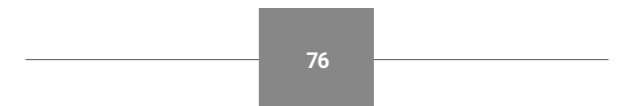
2021 жылы қатыстырылу индексі мен әлеуметтік тұрақтылық рейтингін анықтау әдістемесі жаңартылды. Әдістемені жаңартудың мақсаты – нәтижелердің практикалық маңыздылығын және еңбек ұжымдарындағы әлеумет-

тік тұрақтылықты қамтамасыз ету бойынша ұсыныстардың құндылығын арттыру.

2021 жылы зерттеу Samruk Research Services платформасы аясында телефон арқылы сауалнама алу әдісімен жүргізілді.

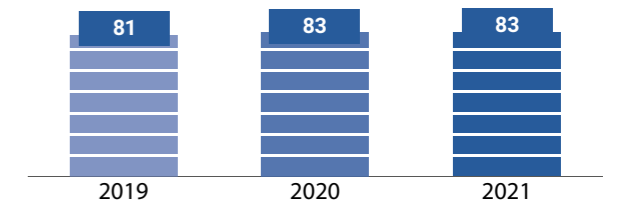
2021 жылғы жүргізілген зерттеу нәтижелеріне сәйкес «Самұрық-Энерго» АҚ компаниялар тобы бойынша «Әлеуметтік тұрақтылық индексі» 76%-ды құрады.

Қоғамның компаниялар тобы бойынша қатыстырылған өндірістік қызметкерлердің үлесі

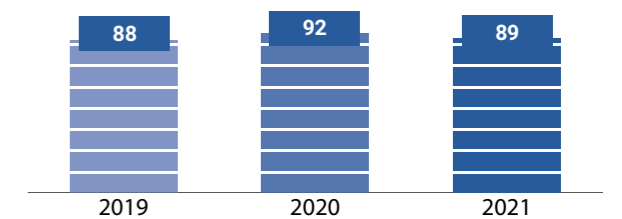
2021 жылы «Самұрық-Энерго» АҚ компаниялар тобы бойынша **әкімшілік-басқарушы персоналдың қатысуы** туралы сауалнама көрсеткіші 83%-ды құрады, бұл 2020 жылмен салыстырғанда өзгерген жоқ.

ҚОҒАМНЫҢ КОМПАНИЯЛАР ТОБЫ БОЙЫНША ӘБП ҚЫЗМЕТКЕРЛЕРІНІҢ ҚАТЫСУ ҮЛЕСІ

Компанияның (корпоративтік орталықтың) **әкімшілік-басқарушы персоналының қатысуы** бойынша сауалнаманың көрсеткіші 2021 жылы 89%-ды құрады және оң аймақта.

ҚОҒАМНЫҢ ҚАТЫСҚАН ҚЫЗМЕТКЕРЛЕРІНІҢ ҮЛЕСІ

Атауы	Өлш. бірл.	2021 жылғы оқытудың жалпы құны
Оқытуға және дамытуға жұмсалған шығындар	мың теңге	306 428
ЕТҚ-ның оқытуға жұмсаған шығындарының пайызы	%	0

1 қызметкерге жұмсалған дайындық сағаттарының орташа саны жылына 49,5 сағатты құрады.

Персонал санаты	2021 жылдың соңындағы жалпы саны	2021 жылғы дайындық сағаттарының саны	Бір қызметкерге жылына бөлінген дайындық сағаттарының орташа саны
Жоғарғы басшылық (топ-менеджмент)	69	2 266	32,84
ӘБП	1 360	60 835	44,75
Өндірістік персонал	15 963	800 413	50,14
Қызмет көрсетуші персонал	253	9 892	39,10
БАРЛЫҒЫ	17 645	873 406	49,50

ТАЛАНТТАРДЫ БАСҚАРУ

Таланттарды басқару қағидаларын Корпоративтік стандартқа сәйкес келтіру мақсатында, сондай-ақ HR-функцияларды жетілдіру мақсатында Компанияда таланттарды басқару қағидалары өзектендірілді.

2021 жылғы 21 желтоқсанда Компанияның Тағайындаулар және сыйақы комитеті мүшелерінің сабақтастық жоспарына және кадр резервіне кіретін неғұрлым перспективті қызметкерлермен жыл сайынғы кездесуі өткізілді. Кездесу Zoom қашықтан басқарылатын бейнеконференцбайланыс платформасын пайдалана отырып, онлайн режимінде өтті.

Қызметті бағалау

Адам ресурстарын тиімді басқарудың танылған халықаралық тәжірибесіне сәйкес бағалау рәсімі қызметкерлердің есепті жыл ішінде алған қызметінің нәтижелілігін бағалауды ескере отырып, қызметкерлердің іскерлік және көшбасшылық құзыреттерін бағалауға негізделеді.

Компания қызметкерлерінің қызметін бағалаудың қолданыстағы қағидаларына сәйкес мынадай бағалау жүргізіледі:

- ▶ мақсаттар мен құзыреттер бойынша кешенді (қорытынды) бағалау, ол мыналарды қамтиды: өзін-өзі бағалау, шолу кездесулері, дағдыларға, әлеуетке шолу, қызмет-

03.4 «Әлеуметтік» санат

«Самұрық-Энерго» АҚ компаниялар тобында Келісу комиссиялары құрылып, жұмыс істеуде, олар жұмыс берушінің өкілдері мен кәсіподақ қызметкерлерінің өкілдерінен құрылған, негізгі функциясы еңбек ұжымы арасында түсіндіру жұмыстарын жүргізу, шағымдар мен өтініштерді қарастыру болып табылады.

«Самұрық-Энерго» АҚ компаниялар тобы бәсекеге қабілетті әлеуметтік топтаманы беруге ұмтылады, оның болуы сыртқы нарықтан жоғары білікті үміткердерді тартуға мүмкіндік береді. Өтемақылар мен жеңілдіктер қызметкерлер мен олардың отбасылардың әл-ауқаты мен әлеуметтік қорғалу деңгейін арттыруға арналған. «Самұрық-Энерго» АҚ компаниялар тобының қызметкерлерімен жасасқан ұжымдық шартқа сәйкес ұсынылатын әлеуметтік төлемдер мен жеңілдіктердің құрамына мыналар кіреді:

1. еңбек демалысына қосымша сауықтыруға, баланың тууына байланысты материалдық көмек;

2. (қызметкерді және оның жақын туыстарын) жерлеуге, зейнеткерлерді емдеуге, төтенше жағдайларға және т. б. байланысты материалдық көмек;
3. табысты жоғалтуына байланысты материалдық көмек (жүктілікке және босануға байланысты демалыс немесе нәрестені (ұл/қыз) асырап алуға байланысты демалыс);
4. ерікті медициналық сақтандыру;
5. қызметкерлер мен балалардың шипажай-курорт жағдайында емделуі;
6. қызметкерлердің мерейтойларына байланысты (50, 60 және 70 жас) біржолғы көтермелеу;
7. мерекелік, мәдени-бұқаралық және спорттық іс-шараларды өткізуге жұмсалатын шығыстар;
8. қарыздарды төлеу;
9. асыраушысының жарымжан боп қалғаны немесе одан айрылғаны үшін берілетін жәрдемақы;
10. балаларға жаңа жылдық сыйлықтар және т. б.

Компания сауықтыру және демалыс ұйымдастыру мақсатында мынадай іс-шараларды жүзеге асырады:

1. еңбек сіңірген жылдары үшін жыл сайынғы ақылы еңбек демалысына қосымша күндер беру;
2. корпоративтік ақпарат құралдарын пайдалана отырып, қызметкерлер арасында салауатты өмір салтын жүйелі насихаттау;

3. Компания қызметкерлерінің мүгедек-балалары мен жетім-балаларға шипажайға және балаларды сауықтыру орталықтарына берілетін жолдамалардың құнын ішінара өтеу.

Негізгі қызмет бойынша бөлгенде, жұмыспен уақытша немесе толық қамтылмаған жағдайда жұмыс істейтін қызметкерлерге берілмейтін, жұмыспен толық қамтылған жағдайда жұмыс істейтін қызметкерлерге берілетін төлемдер мен жеңілдіктер

№	Көрсеткіш	Жұмыспен толық қамтылған қызметкерлер үшін	Жұмыспен толық қамтылмаған немесе уақытша қамтылған қызметкерлер үшін
1.	Қызметкерлерге берілетін төлемдер мен жеңілдіктер		
1.1.	Өмірді сақтандыру	Беріледі	Беріледі
1.2.	Денсаулық сақтау (медициналық сақтандыру)	Беріледі	Беріледі
1.3.	Еңбекке жарамсыздық/мүгедектік бойынша өтемақылар	Беріледі	Беріледі
1.4.	Ана/әке болуына байланысты демалыс алу	Беріледі	Беріледі
1.5.	Зейнетақы беру (зейнетке шыққан кездегі біржолғы төлем)	Беріледі	Берілмейді
1.6.	Компанияның акцияларын жеке меншікке беру	Берілмейді	Берілмейді
1.7.	Өзге (шипажай-курорт жағдайында емделу, баланың туылуына байланысты материалдық көмек, отбасы мүшелерін емдеуге байланысты материалдық көмек, сауықтыруға байланысты материалдық көмек)	Беріледі	Беріледі

Ұжымдық шарттармен қамтылған қызметкерлердің үлесі

№	Көрсеткіш	Мәні (2021)	Өлшем бірлігі
1.	2021 жылдың соңындағы қызметкерлердің жалпы саны (тізімдік саны)	17 645	адам
2.	Оның ішінде 2020 жылғы ұжымдық шарттармен қамтылған қызметкерлер саны	15 567	адам
3.	Ұжымдық шарттармен қамтылған қызметкерлердің жалпы санының үлесі	88%	%

03.4 «Әлеуметтік» санат

Компаниялар тобының мақсаттарына тиімді қол жеткізуге ықпал ететін мінез-құлық пен құндылықтар жүйесін қалыптастыру және дамыту мақсатында корпоративтік мәдениетті басқару процесі регламенттелген.

Бұл процестің негізгі мақсаты мінез-құлық нормалары мен құндылықтар жүйесін қалыптастыру мен дамытуды қамтамасыз ету болып табылады, оны орындау Компанияның мақсаттарына қол жеткізуге ықпал етеді, сонымен қатар компанияға сыртқы ортамен өзара іс-қимыл жасауға көмектеседі.

ЖАС ҚЫЗМЕТКЕРЛЕРГЕ ҚАТЫСТЫ САЯСАТ

«Самұрық-Энерго» АҚ компаниялар тобының кадрлық саясатының маңызды бағыты жас мамандармен жұмыс болып табылады. «Самұрық-Энерго» АҚ компаниялар тобында жас кадрлармен жұмыс бойынша кешенді тәсіл іске асырылуда. «Самұрық-Энерго» АҚ компаниялар тобында Жас мамандар кеңесі жұмыс істейді, оның мақсаты бірыңғай жастар саясатын қалыптастыру және іске асыру болып табылады.

Бұл бағыттың міндеттері:

- ▶ Компанияның жастар активі есебінен Компания басшылығы жанынан Жастар кеңесін құру және дамыту;
- ▶ жастар қоғамдық бірлестіктермен өзара іс-қимыл жасау;
- ▶ жас мамандардың ғылыми-тәжірибелік конференцияларға, форумдарға, конкурстарға және басқа да іс-шараларға қатысуы;
- ▶ кадрларды даярлау, үздік түлектерді іздеу және іріктеу, студенттердің өндірісте тәжірибеден өтуі мен тағылымдамасын ұйымдастыру, оқу бағдарламаларын жетілдіруге қатысу және дуальді оқытуды дамыту, стипендиялық бағдарламаларды дамыту және т. б. мәселелері бойынша өзара іс-қимыл шеңберінде бейінді білім беру ұйымдарымен жұмыс істеу;
- ▶ жас мамандарды, жас отбасыларды әлеуметтік қолдау бағдарламаларын дамыту;
- ▶ жас мамандарға қатысты бейімдеу, тағылымдамадан өту, тәлімгерлік және менторлық, оқыту, мансаптық және кәсіби жоспарлау жүйелерін дамыту.

Жыл сайын бұл жастар қозғалысы өз ұстанымын нығайтып келеді. Жас белсенділер өндірістік және қоғамдық өмірге қатысады. Олардың арасында корпоративтік іс-шараларды ұйымдастыруға қатысатын көптеген шығармашыл дарынды адамдар бар.

2021 жылы жас мамандар еріктілер қозғалысын жан-жақты қолдау мақсатында бірқатар іс-шараларды жүзеге асырды.

- ▶ «Jas Energy» жастар кеңесі «Шын жүректен» қайырымдылық акциясын ұйымдастырды. Аязды күндері «Jas Energy» жастар кеңесінің белсенділері күні бойы қала көшелерінен қар мен қоқысты жинап жатқан Нұр-Сұлтан қаласы Есіл ауданы коммуналдық қызметінің қызметкерлеріне ыстық кофе таратты.
- ▶ Қайырымдылық жобасын жүзеге асыру аясында «Боғатырь Көмір» ЖШС біріккен жастар қозғалысының еріктілері «Шахтер» саябағында жәрмеңке ұйымдастырды.
- ▶ «Мектепке жол» акциясын іске асыру шеңберінде «Б. Нұржанов атындағы Екібастұз ГРЭС-1» ЖШС жастар активі Екібастұз қаласының №9 және №11 мектептерінің 100 оқушысы үшін мектеп керек-жарақтары жиынтықтарын сатып алуды және қалыптастыруды қамтамасыз етті.
- ▶ Жаңа жыл қарсаңында «Jas Energy» жастар кеңесі жыл сайынғы «Сиқырлы Шырша» қайырымдылық акциясының көмегімен онкологиялық аурулармен ауыратын балалардың тілектерін жүзеге асырды.

АДАМ ҚҰҚЫҒЫ

«Самұрық-Энерго» АҚ Қазақстан Республикасының адам құқықтарын қорғау саласындағы қолданыстағы заңнамасын басшылыққа алады. Өз қызметін Қазақстан Республикасының Конституциясына негіздей отырып, Компания адам құқықтары мен бостандықтарын мойындайды, кепілдік береді және сақталуын қамтамасыз етеді. «Самұрық-Энерго» АҚ адам құқықтарын бұзатын немесе жанама түрде осындай бұзушылықтардың себебі болуы мүмкін әрекеттерді қабылдамайды.

«Самұрық-Энерго» АҚ сонымен қатар бірігу бостандығын, ұжымдық шарттар жасасу құқығын танудың, еңбек құқығын, қолайлы қоршаған ортаға, денсаулықты қорғауға құқықты қоса алғанда, БҰҰ-да жарияланған іргелі адам құқықтары мен бостандықтарының, 1948 жылғы Адам құқықтарының жалпыға бірдей декларациясының, 1966 жылғы Азаматтық және саяси құқықтар туралы халықаралық пактінің және 1966 жылғы экономикалық, әлеуметтік және мәдени құқықтар туралы халықаралық пактінің маңыздылығы мен құндылығын мойындайды.

Адам құқықтарын сақтау саласындағы қағидаттар «Самұрық-Энерго» АҚ-ның Мінез-құлық кодексінде көрсетілген, ол атқаратын лауазымына қарамастан, «Самұрық-Энерго» АҚ қызметкерлерінің қызметі сәйкес келуі тиіс жоғары кәсіби және этикалық стандарттарды белгілейді. Адам құқықтары Мінез-құлық кодексінде бекітілген жалдау мен еңбектің тең жағдайларының нормаларымен, кемсітушілік пен қысым көрсетуге тыйым салумен қамтамасыз етіледі.

Кодекстің нормалары мен ережелерін орындау Компанияның барлық қызметкерлері, Директорлар кеңесінің, Басқарманың мүшелері және «Самұрық-Энерго» АҚ-мен жұмыс істейтін үшінші тұлғалар үшін міндетті.

Кодекспен мына сілтеме бойынша танысуға болады: <https://www.samruk-energy.kz/ru/corporate-governance/corporate-documents#2>.

Компаниядағы негізгі құжаттардың бірі Орнықты даму саласындағы нұсқаулық болып табылады, ол адамның іргелі құқықтары мен бостандықтарын қамтамасыз етуді регламенттейді. Құжат Компанияның өз қызметі шеңберінде ғана емес, «Самұрық-Энерго» АҚ жұмыс істейтін үшінші тұлғаларға қатысты Компанияның халықаралық деңгейде жарияланған адам құқықтарын қолдау туралы ұстанымын білдіреді.

Этикалық мінез-құлықтың жоғары стандарттарын ұстанатын, оның қызметінің кез келген саласы адам құқықтарының бұзылуына тікелей немесе жанама ықпал етпеуін қамтамасыз етуге жауапты Компания бола отырып, жеткізушілермен қарым-қатынасты нығайту мақсатында Компания жеткізушілерге арналған нұсқаулықтар әзірледі. Жеткізушілерге арналған басшылық қағидаттары корпоративтік әлеуметтік жауапкершілік ұзақ мерзімді коммерциялық табысты қамтамасыз етуде маңызды болып табылады және біздің нарықта, жұмыс орнында және қоғамда жасайтын қатынастар мен әрекеттерімізден көрініс табуы керек деген сенімділікке негізделген.

Орнықты даму саласындағы нұсқаулықпен Компанияның сайтында мына сілтеме бойынша танысуға болады: <https://www.samruk-energy.kz/ru/navigation-and-support/sustainabledevelopment#tab18>

Қызметкерлер тұрақты жұмыс істейтін Келісу комиссиялары, Әлеуметтік-еңбек қақтығыстарын реттеу жөніндегі комиссиялар арқылы қолданыстағы заңнама аясында ұжымдық келіссөздерді жүргізуге құқылы.

«Самұрық-Энерго» АҚ-да персоналды іріктеу рәсімі тестілеу элементтерін қолдана отырып, транспаренттілік пен меритократияны, айқындылықты, кәсібилікті, лауазымдарға қойылатын кандидаттың жеке қасиеттері және оның біліктілік талаптары мен құзыреттеріне, сондай-ақ қызметкерлерге әділ және тең қарау қағидаттарын сақтай отырып, «Самұрық-Энерго» АҚ-да бос лауазымдарға кадрларды конкурстық іріктеу және жаңа қызметкерлерді бейімдеу қағидаларына сәйкес жүзеге асырылады. «Самұрық-Энерго» АҚ кемсітушіліктің кез келген түрін, бала еңбегін пайдалануға және мәжбүрлеп еңбек етуді болдырмауға барынша ықпал етіп, кадрлардың қызметін өсіруді тек кәсіби қабілеттері мен біліміне, білік-дағдыларына қарай жүргізуге барынша күш салады.

Қызметкерлердің кәсіби, экономикалық, әлеуметтік-еңбек құқықтары мен кәсіби мүдделерін реттеу және қорғау мақсатында «Самұрық-Энерго» АҚ-да 15 567 адам мүшесі болып табылатын 12 кәсіподақ ұйымы жұмыс жасайды.

«Самұрық-Энерго» АҚ кәсіподағы «Самұрық-Энерго» АҚ қызметкерлері – кәсіподақ мүшелерінің мүдделерін еңбек заңнамасын сақтау, белгіленген әлеуметтік кепілдіктер және шарт ережелерін орындау бөлігінде қорғайды.

03.4 «Әлеуметтік» санат

Кәсіподақтармен жасалған ресми келісімдерде денсаулық пен қауіпсіздік мәселелерін көрсету

№	Көрсеткіш	Мәні
1.	Кәсіподақтармен жасалған ресми келісімдерде (жаһандық немесе жергілікті деңгейде) денсаулық және қауіпсіздік мәселелері қозғалған ба	Иә
2.	Егер қозғалған болса, ұйым қол қойған жергілікті келісімдерде қамтылған денсаулық және қауіпсіздік мәселелерінің дәрежесіне қатысты мәліметтер көрсетілсін. Әдетте жергілікті деңгейдегі келісімдер мынадай мәселелерді қозғайды:	
2.1.	Жеке қорғаныш құралдары	Иә
2.2.	Басшылық пен қызметкерлер өкілдерінің қатысуымен денсаулық және қауіпсіздік жөніндегі бірлескен комитеттер	Иә
2.3.	Қызметкерлер өкілдерінің денсаулық және қауіпсіздік мәселелері жөніндегі инспекцияларға, аудиттер мен жазатайым оқиғаларды тергеуге қатысуы	Иә
2.4.	Білім және оқыту	Иә
2.5.	Шағым беру тетіктері	Иә
2.6.	Қауіпті жұмыстардан бас тарту құқығы	Иә
2.7.	Мерзімді инспекциялар	Иә
3.	Егер қозғалған болса, ұйым қол қойған жергілікті келісімдерде қамтылған денсаулық және қауіпсіздік мәселелерінің дәрежесіне қатысты мәліметтер көрсетілсін. Әдетте жаһандық деңгейдегі келісімдер мынадай мәселелерді қозғайды:	
3.1.	Халықаралық еңбек ұйымының (ХЕУ) ұсыныстарына сәйкес келуі	Иә
3.2.	Проблемаларды шешу бойынша шаралар немесе құрылымдар	Иә
3.3.	Нәтижеліліктің мақсатты стандарттарына немесе іс жүзінде қабылданатын әдістердің деңгейіне қатысты міндеттемелер	Иә

«Самұрық-Энерго» АҚ өз қызметінің әртүрлі аспектілері бойынша мүдделі тараптармен диалог құрады. Атап айтқанда, алаңдаушылық пен кінәраттар туралы ақпарат алу мақсатында «Самұрық-Энерго» АҚ сыртқы веб-сайтында кері байланыс жүйесі – «Жедел желіге» жазбаша өтініш

немесе телефон шалу арқылы өтініштер мен шағымдарды беру және қарау тетігі пысықталды.

2021 жылы «Самұрық-Энерго» АҚ компаниялар тобы бойынша 118 өтініш тіркелді және барлық өтініштер есепті кезең ішінде реттелді.

Шағым берудің ресми тетіктері арқылы берілген, өңделген және реттелген еңбек қатынастарының тәжірибесіне қатысты шағымдар саны

№	Көрсеткіш	Мәні
1.	2021 жыл ішінде шағым берудің ресми тетіктері арқылы берілген еңбек қатынастарының тәжірибесіне қатысты шағымдардың жалпы саны, олардың ішінде:	118
1.1.	есептік кезең ішінде өңделген	118
1.2.	есептік кезең ішінде реттелген	118

Есепті жыл ішінде «Самұрық-Энерго» АҚ компаниялар тобы қызметкерлерінің арасында кемсітушілік, адам құқықтары мен бостандықтарын бұзу жағдайлары тіркелген жоқ.

келмеген жағдайда өз қызметкерлерінің діни сенімдері мен саяси қалауларын құрметтейді. Сондай-ақ «Самұрық-Энерго» АҚ өз қызметкерлерінің саяси, діни және қоғамдық қызметке жеке тұлғалар ретінде және жұмыстан тыс уақытта қатысуына кедергі келтірмейді.

«Самұрық-Энерго» АҚ компаниялар тобы Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасына қайшы

«Самұрық-Энерго» компаниялар тобы және оның жұмыс орындаушы компанияларында қызмет ерекшеліктеріне байланысты балалар еңбегі мен мәжбүрлі еңбекті пайдалану тәуекелдері жоқ.

Бос орындар бар болған жағдайда Компанияның веб-сайтында үнемі жарияланады, бұл барлық білікті үміткерлердің жұмысқа орналасуына тең қолжетімділікті қамтамасыз етеді.

Қызметкерлерді жалдау кезінде адамның еңбек ету құқығына нұқсан келтіретін жыныстық, жас, ұлттық немесе кез келген өзге де белгілер бойынша кемсітушілік болмайды.

ҚАТЫСУ ӨҢІРЛЕРІНДЕГІ ӘЛЕУМЕТТІК БАСТАМАЛАР

Көптеген жылдар бойы бизнестің әлеуметтік жауапкершілігі аясында Компания қатысу өңірлерінің дамуына өз үлесін қосып келеді және Компанияның жергілікті инфрақұрылымды дамытуға, өңірдегі экологиялық ахуалды жақсартуға, әлеуметтік қолдауға және басқа да мәселелер бойынша жергілікті қоғамдастықтармен үздіксіз өзара іс-қимылын қолдайды.

Халықты жұмыспен қамтуға жәрдемдесу мақсатында Компаниялар тобының кәсіпорындары жергілікті жұмыспен қамту органдарына ағымдағы бос орындар мен болжана-тын жұмыс орындарының дерекқорына енгізу үшін еңбек жағдайлары мен төлемақысын көрсете отырып, бос жұмыс орындарының болуы туралы мәліметтерді ұсынады.

«Самұрық-Энерго» АҚ компаниялар тобының қызметкерлері табиғи апаттардан зардап шеккендерге, аз қамтылған отбасыларға материалдық көмек көрсету секілді қайырымдылық шараларына жүйелі түрде қатысады.

«Мойнақ СЭС» АҚ-ның барлық қызметкерлеріне ведомстволық тұрғын үй (77 тұрғын үй) – тұруға қолайлы 3, 4, 5 бөлмелі жайлы үйлер берілді. Үйлердің ауданы 6 сотық шаруашылық құрылыстары, үй жанындағы жер учаскелері бар. Азық-түлікпен және бірінші қажеттіліктегі тауарлармен қамтамасыз ету бойынша сауда пункті ашылды. Кентте пайдалану қызметтері Компания қызметкерлерінің балалары үшін 30 орындық балабақша жұмыс істейді. «Мойнақ СЭС» АҚ Мойнақ кентінің аумағында орналасқан балабақшаға тұрақты қолдау көрсетеді.

«ЕГРЭС-2» АҚ «Солнечный» кенті үшін қала құраушы кәсіпорын болып табылады, онда жұмыс істейтіндердің жалпы санының 60%-ы еңбек етеді.

«ЕГРЭС-2» АҚ құрылымында әлеуметтік сала объектілері бар: емдеу-алдын алу қызметі, бассейн, қонақ үй үлгісіндегі жатақхана, аумақты абаттандыру және көгалдандыру бойынша жұмыстар үнемі жүргізіледі.

Жыл сайын станция бюджетінен оларды ұстауға және жұмыс істеуіне қаражат бөлінеді.

Компания тобының кәсіпорындары тұрақты негізде жалпықалалық сенбіліктерге, іргелес аумақтарды абаттандыру мен көгалдандыруға қатысады, діни конфессиялармен және қоғамдық қорлармен өзара іс-қимыл жасайды, зейнеткерлерге, Ұлы Отан соғысының ардагерлеріне, аз қамтылған отбасыларға, мүгедектерге, жалғыз басты аналарға ай сайынғы демеуқаржылар, бір жолғы ақшалай төлемдер, азық-түлік себеттері, жеңілдікті жолдамалар және т. б. нысанда материалдық көмек көрсетеді.

Компаниялар адамдардың өмір сүру сапасын жақсартуға бағытталған түрлі әлеуметтік бастамаларды жан-жақты қолдайды, қалалық әлеуметтік бағдарламаларға белсенді қатысады.

2021 жылы барлық кәсіпорындарда бекітілген және іргелес аумақтарды абаттандыру және көгалдандыру, көгалдар мен жасыл көшеттерді күту бойынша жұмыстар жүргізілді.

Сондай-ақ, «Самұрық-Энерго» АҚ компаниялар тобы сақтық қағидасының негізгі ережелерін бөлісетінін атап өткен жөн. Қоршаған ортаға әсерді бағалау шеңберінде жаңа жобалар мен объектілерді іске қосу алдында компания қоғамдық пікірді анықтау және әсерді бағалау процесінде оны ескеру мақсатында жұртшылықты жоспарланып отырған қызмет және оның ықтимал әсері туралы хабардар етуге бағытталған бірқатар іс-шараларды міндетті түрде жүзеге асырады.

2015 жылғы 28 қарашадағы күшіне енген «Қайырымдылық туралы» Қазақстан Республикасының заңына сәйкес «Ұлттық қор туралы» Қазақстан Республикасының Заңына өзгерістер мен толықтырулар енгізілді, соған сәйкес тәуелсіз демеушілікке мораторий жарияланып, «Самұрық-Қазына» АҚ портфельдік компанияларындағы қайырымдылық қызметі өзгертілді. Жаңа үлгіге сәйкес, барлық топтың қайырымдылық және демеушілік қызметіндегі жобалар мен соның шеңберіндегі тұрақты дамуға инвестиция салуды Бірыңғай Оператор – «Әлеуметтік саланы дамыту қоры «Samruk-Kazyna Trust» жүзеге асырады.